

Piotr Śledź

ORCID 0000-0003-4562-7491

Kalendarium wydarzeń 2025

Europa i Ameryka Północna

1 stycznia – Polska objęła półroczną prezydencję w Radzie Unii Europejskiej.

4 stycznia – W obliczu niepowodzenia rozmów koalicyjnych ze stanowiska kanclerza Austrii oraz z przewodniczenia Austriackiej Partii Ludowej (ÖVP) zrezygnował Karl Nehammer. Tymczasowym szefem rządu został Alexander Schallenberg, pełniący już tę funkcję w 2021 r. 3 marca zaprzysiężono gabinet z nowym przewodniczącym ÖVP, Christianem Stockerem, na czele, złożony również z socjaldemokratów oraz partii Nowa Austria i Forum Liberalne (NEOS).

6 stycznia – Pełniący swoją funkcję od 2015 r. premier Justin Trudeau, w obliczu parlamentarnego impasu i nadchodzących wyborów, zapowiedział rezygnację ze stanowiska, jak również z przewodniczenia Liberalnej Partii Kanady. W marcu nowym szefem partii oraz premierem Kanady został Mark Carney.

10 stycznia – Stany Zjednoczone ogłosiły wprowadzenie szerokiego pakietu sankcji przeciwko rosyjskim podmiotom sektora energetycznego i z branż powiązanych. Dotyczyły one m.in. osób prawnych (z których największe to Gazpromnieft i Surgutnieftgaz), jednostek morskich transportujących ropę oraz terminali LNG.

10 stycznia – Serbia poinformowała o anulowaniu zawartych z Rosją umów zbrojeniowych z powodu nałożonych na to państwo sankcji utrudniających realizację kontraktów.

11 stycznia – Ukraińskie media doniosły o zajęciu przez wojska rosyjskie miejscowości Kurachowe po kilku miesiącach walk.

12 stycznia – Umiarkowanie antyzachodni, opozycyjny wobec konserwatywnego rządu prezydent Chorwacji, Zoran Milanović, uzyskał reelekcję.

14 stycznia – W odpowiedzi na akty sabotażu na Morzu Bałtyckim państwa NATO postanowiły o uruchomieniu operacji „Baltic Sentry”. Obejmuje ona

patrole z użyciem m.in. fregat, samolotów rozpoznawczych oraz platform bezzałogowych w związku z ochroną bałtyckiej infrastruktury krytycznej.

15 stycznia – USA przyjęły Ramowy plan dla upowszechniania sztucznej inteligencji, wprowadzający m.in. ograniczenia w eksporcie zaawansowanych układów scalonych.

16 stycznia – Rosen Żeljazkow uzyskał wotum zaufania jako premier Bułgarii. Jego ugrupowanie, centroprawicowy GERB (zwycięskie w wyborach z października 2024 r.), utworzyło koalicję z postkomunistami i nacjonalistyczno-populistyczną partią Jest Taki Naród (z poparciem bloku reprezentującego mniejszość turecką). 26 listopada w Bułgarii rozpoczęły się protesty w związku z podwyżkami podatków przewidzianymi przez projekt ustawy budżetowej na 2026 r. Ich efektem była przegłosowana przez parlament 11 grudnia dymisja rządu Żeljazkowa (oprotestowaną ustawę ostatecznie wycofano).

20 stycznia – Prezydent Stanów Zjednoczonych Donald Trump w pierwszym dniu urzędowania podpisał kilkadziesiąt rozporządzeń wykonawczych. Oprócz tych poświęconych sprawom wewnętrznym (w szczególności kwestii imigracji, w tym np. próbie likwidacji obowiązywania prawa ziemi przy nadawaniu obywatelstwa) niektóre dotyczyły polityki zagranicznej USA lub miały istotne implikacje międzynarodowe. Należały do nich m.in. ponowne wycofanie Stanów Zjednoczonych ze Światowej Organizacji Zdrowia (5 lutego w ślady USA poszła Argentyna) i paryskiego porozumienia klimatycznego, przywrócenie Kuby na listę państw sponsorujących terroryzm, uznanie latioamerykańskich karteli narkotykowych za organizacje terrorystyczne, wycofanie sankcji nałożonych na izraelskich osadników na Zachodnim Brzegu Jordanu czy unieważnienie dotychczasowej polityki wobec rozwoju sztucznej inteligencji (z jej nałożonymi w tym zakresie ograniczeniami). Trump ułaskawił ponadto skazanych i sądzonych uczestników szturmu na Kapitol 6 stycznia 2021 r.

23 stycznia – Lider partii Fianna Fáil, Micheál Martin, objął urząd premiera Irlandii (który piastował już w latach 2020–2022), kontynuując centroprawicową koalicję rządową z Fine Gael.

26 stycznia – Alaksandr Łukaszenka uzyskał reelekcję w przeprowadzonych z naruszeniem podstawowych standardów demokratycznych wyborach prezydenckich na Białorusi.

28 stycznia – Do dymisji podał się premier Serbii Miloš Vučević. Było to pokłosiem trwających od listopada 2024 r. w wielu miastach masowych antyrządowych protestów (wywołanych katastrofą zbudowanego przez chińską firmę dworca kolejowego w Nowym Sadzie 1 listopada 2024 r.), które w drugiej połowie stycznia 2025 r. przybrały na sile. 15 marca odbyła się największa z demonstracji, a zarazem mająca największą frekwencję w dotychczasowej

historii Serbii, z udziałem ok. 300 tys. uczestników. Protesty w różnej formie i z różną częstotliwością trwały do końca roku, animowane przede wszystkim przez ruch studencki, a głównym postulatem stały się przedterminowe wybory parlamentarne.

3 lutego – Lider prawicowej partii Nowy Sojusz Flamandzki, Bart De Wever, objął stanowisko premiera Belgii. Stał na czele rządu wspartego przez partie liberalne i centrolewicowe.

9 lutego – Litwa, Łotwa i Estonia odłączyły się od poradzieckiego systemu elektroenergetycznego BRELL, w związku z czym zdecydowały o zsynchronizowaniu swoich sieci z europejskim CESA.

9 lutego – Rządząca Kosowem partia Samookreślenie premiera Albina Kurtiego mimo utraty pewnej liczby mandatów wygrała wybory parlamentarne. Nowej większości nie udało się jednak wyłonić rządu i 28 grudnia odbyły się przedterminowe wybory, w których partia Kurtiego zdobyła ok. połowy oddanych głosów.

12 lutego – Prezydent Rumunii Klaus Iohannis zrezygnował ze stanowiska, które zajmował w wyniku przedłużenia kadencji w związku z anulowanymi wyborami prezydenckimi w listopadzie 2024 r. Rezygnację poprzedziło wszczęcie przez Izbę Deputowanych procedury zawieszenia go w pełnieniu urzędu. Obowiązki głowy państwa przejął tymczasowo przewodniczący Senatu Ilie Bolojan.

12 lutego – Grecki parlament wybrał Konstantinosa Tasoulasa, pełniącego wcześniej funkcję przewodniczącego tego zgromadzenia, związanego z rządzącą partią Nowa Demokracja, na stanowisko prezydenta.

17–18 lutego – W Paryżu odbył się nieformalny szczyt z udziałem państw Europy w związku ze zmianą podejścia USA do wojny w Ukrainie. W trakcie spotkania rozważany był m.in. postulat wysłania europejskich sił pokojowych do Ukrainy po zakończeniu konfliktu, jednak pomimo takich deklaracji (ze strony Wielkiej Brytanii czy Szwecji) nie osiągnięto porozumienia (sprzeciwili się m.in. Polska i Niemcy).

18 lutego – W Rijadzie odbyły się pierwsze od dnia inwazji na Ukrainę rozmowy amerykańsko-rosyjskie (na szczycie szefów MSZ). Dotyczyły perspektyw zakończenia wojny. Obydwa państwa ustaliły ponadto przywrócenie relacji dyplomatycznych do poziomu ambasadorów. 27 lutego w Stambule zorganizowano kolejne spotkanie amerykańsko-rosyjskie, poświęcone uzgodnieniom w zakresie funkcjonowania misji dyplomatycznych.

23 lutego – Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (CDU) wygrała wybory parlamentarne w Niemczech, zdobywając 28,5% głosów. Drugie najwyższe poparcie (nieco ponad 20%) uzyskiwała nacjonalistyczno-populistyczna Alternatywa

dla Niemiec (AfD), w której kampanię aktywnie włączył się multimiliarder i bliski doradca Donalda Trumpa, Elon Musk, przez wsparcie osobiste oraz odpowiednie moderowanie treści w serwisie X. Znacznie słabsze były wyniki partii rządzącej od 2021 r. koalicji. 6 maja wotum zaufania na czele rządu CDU i SPD uzyskał (choć dopiero w drugim głosowaniu w Bundestagu) lider chadeków, Friedrich Merz, obejmując tym samym stanowisko kanclerza.

24 lutego – Rada Unii Europejskiej zatwierdziła 16. pakiet sankcji wobec Rosji. Oprócz kolejnych restrykcji personalnych i ograniczeń dotyczących tzw. floty cieni znalazły się w nim m.in. zakaz importu aluminium oraz eksportu pewnych prekursorów i komponentów do maszyn przemysłowych czy też usług związanych z rafinowaniem węglowodorów. 20 maja przyjęto 17. pakiet obejmujący m.in. statki z „floty cieni” i niektóre przedsiębiorstwa zaangażowane w eksport ropy. 18 lipca, po dość długim oporze ze strony Słowacji, uzgodniono 18. pakiet sankcji, w którym nałożono ograniczenia na 105 jednostek „floty cieni”, zakazano całkowicie działalności obydwu gazociągów Nord Stream, a także ustanowiono limit cenowy dla ropy z Rosji (15% poniżej wartości rynkowej w ciągu wcześniejszych trzech miesięcy). Pakiet 19. przyjęto zaś 23 października i obejmował on m.in. przyszły zakaz importu rosyjskiego LNG, a także kolejne restrykcje wymierzone w tankowce tworzące „flotę cieni” i spółki ją wspierające.

26 lutego – Călin Georgescu, prorosyjski i skrajnie prawicowy kandydat, który w zmanipulowanej wskutek zewnętrznej ingerencji, jak uznał rumuński Sąd Konstytucyjny, i z tego powodu anulowanej pierwszej turze wyborów prezydenckich w grudniu 2024 r. uzyskał najwięcej głosów i uchodził za faworyta majowego głosowania, został aresztowany pod zarzutami działania przeciwko porządkowi publicznemu, kontaktów z grupami ekstremistycznymi i nielegalnego finansowania kampanii. W domu jego ochroniarza znaleziono duże ilości gotówki i broni. Wcześniej postępowanie władz Rumunii wobec Georgescu publicznie krytykowali wiceprezydent USA J.D. Vance i Elon Musk. Następnego dnia Rumunia zgodziła się na wyjazd z kraju dwóch amerykańskich prawicowych influencerów (aresztowanych w grudniu 2022 r.), podejrzewanych o szereg przestępstw (m.in. handel ludźmi, gwałty i kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą). 9 marca biuro wyborcze unieważniło kandydaturę Georgescu. We wrześniu rumuńska prokuratura poinformowała, że przed wyborami z 2024 r. Rosja przeprowadziła 85 tys. cyberataków na obsługujące je systemy. Do sądu skierowano akty oskarżenia wobec 22 osób podejrzewanych o przestępstwa przeciwko porządkowi konstytucyjnemu (w tym m.in. Georgescu, który miał planować wywołanie w kraju zamieszek).

28 lutego – Wizyta prezydenta Wołodymyra Zełenskiego w Białym Domu. W wyniku sprzeczki w trakcie jawnej części spotkania z Donaldem Trumpem i J.D. Vance’em została ona przerwana, przez co nie doszło do zaplanowanego

wówczas podpisania umowy o eksploatacji przez USA złóż minerałów ziem rzadkich na terytorium Ukrainy. Przedstawiciele administracji Trumpa zapowiedzieli ograniczenie części uzgodnionych pakietów wsparcia dla Kijowa. 3 marca władze USA poinformowały o całkowitym wstrzymaniu pomocy militarnej dla Ukrainy, a dwa dni później – o zaprzestaniu udzielania wsparcia wywiadowczego. Zablokowany został także dostęp do zdjęć wykonanych przez satelity amerykańskiej firmy Maxar Technologies.

2 marca – W Londynie odbył się nieformalny szczyt z udziałem najbardziej wpływowych – oprócz USA – państw NATO (a także prezydenta Ukrainy). Uczestnicy zapowiedzieli opracowanie planu pokojowego na rzecz zakończenia wojny, zwiększenie pomocy dla Kijowa i presji finansowej wobec Rosji. Przy tej okazji Wielka Brytania udzieliła Ukrainie pożyczki w wysokości ok. 2,3 mld funtów.

4 marca – Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen przedstawiła pięciopunktowy plan *ReArm Europe* (przemianowany później na *Readiness 2030*), zakładający przeznaczenie na obronność etapowo ok. 800 mld euro z różnych źródeł, a także m.in. wyłączenie wydatków obronnych państw spod unijnej procedury nadmiernego deficytu (przez aktywację stosownej klauzuli w ramach Paktu na rzecz stabilności i wzrostu). Rada Europejska zaakceptowała szczegóły planu na szczycie 20 marca.

6 marca – Donald Trump podpisał rozporządzenie wykonawcze tworzące rezerwę bitcoinów i innych kryptowalut. Decyzja została podjęta pod wpływem związanych z administracją Trumpa inwestorów z tej branży (w szczególności przewodniczącego prezydenckiej rady doradców ds. nauki i technologii – Davida Sacksa), a okoliczności jej ogłoszenia umożliwiły wpływanie na kursy kryptoaktywów. Kilka dni później Trump ogłosił, że rząd USA nie planuje wykupu bitcoina, co spowodowało z kolei gwałtowny spadek jego rynkowej wartości.

11 marca – W Dżuddzie odbyły się rozmowy amerykańsko-ukraińskie dotyczące zakończenia wojny w Ukrainie. Strony ustaliły projekt 30-dniowego zawieszenia broni, a USA zgodziły się na wznowienie pomocy wojskowej i wywiadowczej.

11 marca – Portugalskie Zgromadzenie Republiki wyraziło wotum nieufności wobec rządu Luísa Montenegro. Premierowi zarzucono przyjmowanie przez rodzinną spółkę (już po objęciu tego stanowiska) środków od podmiotów z branży hazardowej. Prezydent Marcelo Rebelo de Sousa zapowiedział rozpisanie przedterminowych wyborów parlamentarnych. Te odbyły się 18 maja. Zwyciężył rządzący blok Sojuszu Demokratycznego, skupiony wokół centroprawicowej Partii Socjaldemokratycznej. Najlepszy wynik w historii i drugą największą liczbę mandatów zdobyła narodowo-konserwatywna

i eurosceptyczna partia Chega. Na czele mniejszościowego rządu stanął po wyborach Montenegro.

14 marca – W związku z rozporządzeniem wykonawczym Donalda Trumpa ograniczającym do minimum budżet Amerykańskiej Agencji na rzecz Globalnych Mediów zawieszono zostało finansowanie Głosu Ameryki, Radia Wolna Europa/Radia Wolność i Radia Wolna Azja (stacja ta przestała działać 31 października). W maju zadanie utrzymania Radia Wolna Europa przejęła na siebie tymczasowo Unia Europejska.

16 marca – Ukraiński sztab generalny poinformował o wycofaniu się oddziałów Sił Zbrojnych Ukrainy z miasta Sudża w obwodzie kurskim. Według niektórych ocen wpływ na załamanie się ukraińskiej ofensywy na terytorium Rosji miała presja ze strony administracji USA i ograniczenie dostępu do danych wywiadowczych.

17 marca – Według informacji *The New York Times* Departament Sprawiedliwości USA zdecydował o wycofaniu się z uczestnictwa w Międzynarodowym Centrum Ścigania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie – grupie roboczej badającej i dokumentującej rosyjskie zbrodnie wojenne w czasie konfliktu.

18 marca – Ministrowie obrony Polski, Litwy, Łotwy i Estonii poinformowali o zamiarze wypowiedzenia Traktatu o zakazie min przeciwpiechotnych, podpisanego w 1997 r. w Ottawie. Dwa tygodnie później podobną intencję zadeklarowała Finlandia, a w czerwcu – Ukraina.

31 marca – Marine Le Pen została skazana na cztery lata więzienia (w tym dwa w zawieszeniu) za defraudację środków publicznych (zatrudnianie fałszywych asystentów w Parlamencie Europejskim). Orzeczone wobec niej również pięcioletni zakaz ubiegania się o funkcje publiczne, co w praktyce wykluczyło liderkę Zjednoczenia Narodowego z udziału w wyborach prezydenckich w 2027 r. Le Pen wniosła apelację od wyroku.

3 kwietnia – Podczas wizyty Benjamina Netanjahu w Budapeszcie premier Viktor Orbán ogłosił wypowiedzenie przez Węgry statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, co zostało kilka tygodni później sfinalizowane decyzją parlamentu. Węgry podpisały i ratyfikowały statut w trakcie pierwszych rządów Orbána.

13 kwietnia – Zmasowany rosyjski atak rakietowy (z użyciem pocisków balistycznych i amunicji kasetowej) na miasto Sumy w północnej Ukrainie. Zginęło co najmniej 35 osób, a 129 zostało rannych.

28 kwietnia – Liberalna Partia Kanady premiera Marka Carneya zwyciężyła w wyborach do Izby Gmin. Stało się tak, pomimo że do momentu objęcia urzędu prezydenta USA przez Donalda Trumpa w przedwyborczych sondażach wyraźnie prowadzili konserwatyści. Carney stanął ostatecznie na czele rządu mniejszościowego.

30 kwietnia – USA i Ukraina podpisały umowę o eksploatacji ukraińskich surowców mineralnych (w tym minerałów ziem rzadkich, gazu i ropy naftowej), będącą przedmiotem kilkumiesięcznych negocjacji. Na jej mocy utworzono Amerykańsko-Ukraiński Fundusz Inwestycyjny na rzecz Odbudowy, do którego wkładem strony amerykańskiej ma być m.in. udzielona w przeszłości pomoc wojskowa, ukraińskiej zaś – połowa dochodów z eksploatacji minerałów. Pomoc dotychczas przekazana Ukrainie przez USA nie została uznana za dług, a w porozumieniu nie znalazła się żadna forma gwarancji bezpieczeństwa dla Kijowa. Jeszcze tego samego dnia Biały Dom przedłożył Kongresowi do zatwierdzenia zgodę na sprzedaż Ukrainie broni o wartości ok. 50 mln USD. 8 maja Rada Najwyższa ratyfikowała umowę o surowcach mineralnych.

1 maja – Odbyły się wybory samorządowe w Wielkiej Brytanii. Najwięcej mandatów do rad na trzech szczeblach samorządu (rady okręgowe, rady jednostek unitarnych i rady dystryktów metropolitalnych) zdobyli nacjonalistyczno-populistyczna Reform UK Nigela Farage’a oraz Liberalni Demokraci. Duże straty ponieśli konserwatyści i rządzący laburzyści.

2 maja – Nacjonalistyczno-populistyczna Alternatywa dla Niemiec (AfD) została uznana przez Federalny Urząd Ochrony Konstytucji (cywilny kontrwywiad) za organizację ekstremistyczną. W praktyce oznaczałoby to szerszy zakres możliwych do zastosowania wobec niej technik operacyjnych. Sekretarz stanu USA Marco Rubio wezwał Niemcy do cofnięcia podjętej decyzji. Sześć dni później urząd zawiesił jej obowiązywanie w związku z odwołaniem złożonym do sądu przez AfD.

9 maja – Służba Bezpieczeństwa Ukrainy odkryła działającą na Zakarpaciu jednostkę wywiadu wojskowego Węgier, która analizowała m.in. postawy miejscowej ludności w razie ewentualnego wkroczenia węgierskich sił zbrojnych.

9 maja – Polska i Francja podpisały Traktat o wzmocnionej współpracy i przyjaźni. Zawiera deklaracje o pogłębieniu współdziałania w wielu obszarach, w tym na rzecz bezpieczeństwa (co dotyczy także udzielenia wzajemnego wsparcia w razie agresji na któreś z państw), rozwoju przemysłu obronnego i energetyki (w szczególności jądrowej), a także ustanawia nowe mechanizmy systematycznej współpracy. To pierwszy tego rodzaju traktat podpisany przez Francję z państwem z nią niegraniczącym.

10 maja – Podczas wizyty przedstawicieli „koalicji chętnych” w Kijowie, z udziałem prezydenta Macrona, kanclerza Scholza oraz premierów Starmera i Tuska, uzgodniono (wraz z Ukrainą i USA) propozycję bezwarunkowego 30-dniowego zawieszenia broni skierowaną do Rosji, której nieprzyjęcie bądź złamanie skutkowało miało wprowadzeniem ostrzejszych sankcji wobec

Moskwy. Dzień wcześniej w trakcie spotkania ministrów spraw zagranicznych państw UE we Lwowie ustalono powołanie trybunału *ad hoc* do badania i osądzenia zbrodni agresji Rosji przeciwko Ukrainie (ze wsparciem Rady Europy).

11 maja – Rządząca od 2013 r. Partia Socjalistyczna Albanii premiera Ediego Ramy wygrała wybory parlamentarne, zdobywając samodzielną większość mandatów. Prawicowa opozycja z Partii Demokratycznej (w której kampanię zaangażowały się osoby powiązane z Donaldem Trumpem) nie uznała wyników wyborów i wezwała do protestów.

11 maja – Władze Polski poinformowały, że pożar, w którym 12 maja 2024 r. doszczętnie spłonęło jedno z warszawskich centrów handlowych, nastąpił na zlecenie rosyjskich służb. Następnego dnia minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski zdecydował o zamknięciu konsulatu Rosji w Krakowie.

16 maja – W Stambule odbyły się pierwsze od 2022 r. rozmowy pokojowe między Ukrainą i Rosją. Zostały zerwane po rosyjskiej odmowie zawieszenia broni i żądaniu oddania terytoriów obwodów donieckiego, ługańskiego, zaporoskiego, chersońskiego, sumskiego i charkowskiego. Wcześniej USA poinformowały o wycofaniu się z negocjacji pokojowych w roli mediatora. Podobnie niekonkluzywne były rosyjsko-ukraińskie rozmowy w Stambule 2 czerwca i 27 lipca.

18 maja – Nicușor Dan, centrowy i proeuropejski burmistrz Bukaresztu, zwyciężył w wyborach na prezydenta Rumunii. W pierwszej turze głosowania 4 maja z dużą przewagą wygrał nacjonalista George Simion z partii Sojusz na rzecz Jedności Rumunów (AUR), czego następstwem była dymisja rządu Marcela Ciolacu, którego obowiązki przejął wicepremier Cătălin Predoiu z Partii Narodowo-Liberalnej. 23 czerwca stanowisko premiera rządu dotychczasowej koalicji objął Ilie Bolojan, reprezentujący centroprawicę.

30 maja – Elon Musk odszedł z administracji Donalda Trumpa, w której pełnił funkcję starszego doradcy i odpowiadał (jako szef Departamentu ds. Efektywności Rządu – DOGE; w listopadzie jednostkę rozwiązano, osiem miesięcy przed końcem okresu, na który została ustanowiona) za reformy mające na celu, przynajmniej oficjalnie, deregulację oraz redukcję zatrudnienia w administracji rządowej i wydatków budżetowych. Musk skrytykował publicznie jako zbyt mało radykalną przegłosowaną przez republikański Kongres ustawę, która wprowadzała cięcia w wydatkach i stawkach podatkowych (nazwaną *One Big Beautiful Bill Act*). W kolejnych dniach doszło do eskalacji sporu, w wyniku czego Musk nawoływał publicznie do impeachmentu, a Trump groził unieważnieniem kontraktów rządowych zawartych ze spółkami Muska.

1 czerwca – Prezes Instytutu Pamięci Narodowej z kręgów opozycyjnej partii Prawo i Sprawiedliwość, Karol Nawrocki, wygrał wybory na prezydenta Polski.

1 czerwca – W ramach operacji „Pajęczyna” siły ukraińskie przeprowadziły zmasowany atak na bazy wojskowe na terytorium Rosji, gdzie stacjonowały bombowce strategiczne. Według szacunków drony trafiły w 41 takich samolotów, z których kilkanaście zniszczono.

3 czerwca – W Holandii w wyniku sporów koalicyjnych wokół polityki migracyjnej Partia Wolności Geerta Wildersa wycofała poparcie dla rządu Dicka Schoofa, przez co gabinet utracił większość parlamentarną. Premier podał się do dymisji, a na 29 października zaplanowano przyspieszone wybory do Izby Reprezentantów.

4 czerwca – Prezydent Trump podpisał rozporządzenie wykonawcze zakazujące obywatelom 12 państw (m.in. Afganistanu, Haiti, Iranu czy Libii) wjazdu na terytorium USA, a w przypadku siedmiu kolejnych (w tym Kuby i Wenezueli) poważnie taką możliwość ograniczające.

6 czerwca – Początek trwających kilka tygodni protestów w Los Angeles, wymierzonych w Urząd Celno-Imigracyjny (ICE) i politykę migracyjną Donalda Trumpa. Prezydent USA zdecydował w odpowiedzi o wysłaniu tam żołnierzy Gwardii Narodowej i *marines*. W sierpniu z kolei podjął decyzję o rozmieszczeniu większej liczby wojsk w Waszyngtonie z uwagi na rzekomy wzrost zagrożenia przestępczością, a w kolejnych tygodniach wysyłał jednostki Gwardii Narodowej do innych miast (głównie tych rządzonych przez Demokratów).

14 czerwca – W ponad 2 tys. amerykańskich miast odbyły się protesty pod hasłem „No Kings” („Żadnych królów”), wymierzone w prezydenta Trumpa. Według różnych szacunków mogły zgromadzić nawet 4 mln uczestników.

14 czerwca – Dwoje członków stanowej legislatury w Minnesocie z ramienia Partii Demokratycznej zostało zastrzelonych przez sprawcę kierującego się politycznymi motywacjami (okazał się zwolennikiem nacjonalistycznej prawicy, a w jego samochodzie znaleziono listę 70 „celów” związanych z Demokratami).

24-25 czerwca – W Hadze odbył się szczyt NATO. W deklaracji końcowej znalazło się zobowiązanie podniesienia do 2035 r. poziomu inwestycji państw członkowskich w obronność do 5% PKB (z czego 3,5% mają stanowić wydatki obronne *sensu stricto*, a 1,5% – inwestycje w przemysł i infrastrukturę o istotnym znaczeniu dla bezpieczeństwa; mają się też wliczać nakłady przeznaczone na wsparcie Ukrainy). Podkreślono w niej również niepodważalny charakter zobowiązań wynikających z art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego oraz rangę stwarzanego przez Rosję zagrożenia. Ustalono także plan inwestycji na rzecz podniesienia wydajności europejskiego przemysłu obronnego. Mimo tych ustaleń już 1 lipca władze USA potwierdziły wstrzymanie dostaw amunicji różnego rodzaju do Ukrainy.

1 lipca – Polska zdecydowała o przywróceniu od 7 lipca wyrywkowych kontroli na granicach z Niemcami i Litwą. W pierwszym przypadku decyzja miała związek z odsyłaniem na jej terytorium migrantów dysponujących już polskimi wizami, a w drugim – z przepływem tych, którzy trafili wcześniej na Białoruś. Dodatkowy element destabilizacji wynikał z działalności patroli tworzonych przez polskie skrajnie prawicowe ugrupowania, próbujących na własną rękę kontrolować ruch graniczny.

3–4 lipca – Rosja przeprowadziła największy od początku wojny z Ukrainą atak powietrzny z użyciem 550 dronów i rakiet (zestrzelono 478), wymierzony przede wszystkim w Kijów (ucierpiał m.in. budynek polskiego konsulatu), ale również w cele w obwodach charkowskim, czernihowskim, dniepropetrowskim, sumskim i kijowskim. 31 lipca dokonano nalotu na osiedle mieszkaniowe w Kijowie; pod gruzami zginęło co najmniej 31 osób, a ponad 150 odniosło obrażenia. Z kolei w ataku na stolicę Ukrainy 6 września uszkodzona została m.in. siedziba rządu (po raz pierwszy od dnia inwazji).

4 lipca – Generał Alexis Grynkewich objął stanowisko naczelnego dowódcy sił sojuszników NATO w Europie (SACEUR).

10 lipca – Wielka Brytania i Francja podpisały deklarację z Northwood o pogłębieniu współpracy obronnej. Dotyczyła m.in. zacieśnienia współdziałania w odniesieniu do odstraszania nuklearnego. Znalazło się w niej stwierdzenie o możliwym użyciu broni jądrowej w przypadku ataku na sojuszników. Również w lipcu USA ponownie (po kilkunastu latach) rozmieściły w Wielkiej Brytanii broń tego rodzaju w ramach *NATO Nuclear Sharing*.

17 lipca – Wicepremier Ukrainy i minister rozwoju gospodarczego i handlu, Julia Swyrydenko, objęła stanowisko premiera. Dotychczasowy szef rządu, Denis Szmyhal, został zaś ministrem obrony. 22 lipca Wołodymyr Zełenski podpisał przyjętą przez Radę Najwyższą ustawę ograniczającą w praktyce niezależność Narodowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy (NABU) i Specjalnej Prokuratury Antykorupcyjnej (SAP) przez podporządkowanie ich Prokuraturze Generalnej. Zmiany te skrytykowała Komisja Europejska, określając je mianem „kroku wstecz”. 31 lipca Rada Najwyższa przyjęła przepisy przywracające autonomię obydwu organom. W listopadzie pojawiły się informacje o śledztwie NABU w związku z sytuacją w Enerhoatomie, w której to spółce miano wymuszać na podwykonawcach łapówki w wysokości łącznie ok. 100 mln USD. 28 listopada w obliczu toczącego się śledztwa do dymisji podał się Andrij Jermak, szef kancelarii prezydenta Zełenskiego i jeden z jego najbliższych współpracowników. Pod koniec grudnia NABU i SAP ujawniły z kolei istnienie zorganizowanej grupy przestępczej z udziałem kilku parlamentarzystów, otrzymujących korzyści majątkowe za głosowanie w określony sposób.

17 lipca – Wielka Brytania i Niemcy podpisały traktat z Kensington dotyczący współdziałania w zakresie polityki bezpieczeństwa (w tym zwalczania nielegalnej migracji) i obronnej (zawierał m.in. klauzulę wzajemnej obrony oraz deklarację pogłębionej współpracy przemysłowo-obronnej). Był to pierwszy dwustronny układ zawarty między nimi po II wojnie światowej.

27 lipca – Unia Europejska i USA uzgodniły treść porozumienia handlowego. Z wyłączeniem niektórych towarów (samolotów i części do nich, pewnych produktów chemicznych i farmaceutycznych, rolnych oraz związanych z półprzewodnikami i surowcami o krytycznym znaczeniu dla bezpieczeństwa; na stal i aluminium pozostawiono 50-procentowe cła) obowiązywać miała 15-procentowa stawka celna zamiast pierwotnie zapowiedzianej przez Trumpa 30-procentowej. Unia zobowiązała się ponadto do zakupu węglowodorów o wartości 750 mld USD oraz uzbrojenia za 600 mld USD, kolejne 600 mld USD zaś wynieść miała inwestycje w USA.

31 lipca – Premier Litwy Gintautas Paluckas podał się do dymisji w obliczu śledztwa dotyczącego korupcji w odniesieniu do przedsiębiorstw, których jest udziałowcem. W związku z podejrzeniami o dokonanie nadużyć koalicjanci zażądali jego rezygnacji. Nowym premierem Litwy została Inga Ruginienė, uprzednio minister pracy i opieki społecznej.

5 sierpnia – Gubernator autonomicznego regionu Gagauzji, słynąca z pro-rosyjskich poglądów Evghenia Guțul, została skazana przez mołdawski sąd na siedem lat więzienia za nielegalne finansowanie otrzymanymi z Rosji pieniędzmi Partii Șor (zdelegalizowanej w 2023 r.).

15 sierpnia – W Anchorage na Alasce odbyło się spotkanie Donalda Trumpa z Władimirem Putinem. Była to pierwsza bezpośrednia rozmowa prezydentów USA i Rosji od 2021 r. W związku ze szczytem 13 sierpnia Departament Skarbu zawiesił tymczasowo (na siedem dni) część nałożonych na Rosję sankcji, umożliwiając tym samym obydwu państwom dokonywanie niektórych transakcji. Po tym spotkaniu 18 sierpnia w Białym Domu odbył się nieoficjalny szczyt z udziałem USA wraz z przywódcami Ukrainy, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Włoch, Finlandii, przewodniczącą Komisji Europejskiej i sekretarzem generalnym NATO.

18 sierpnia – Sąd podtrzymał nałożony w lutym na prorosyjskiego prezydenta Republiki Serbskiej w ramach Bośni i Hercegowiny, Milorada Dodika, wyrok za podważanie decyzji Wysokiego Przedstawiciela dla Bośni i Hercegowiny nadzorującego implementację porozumienia z Dayton z 1995 r. Oznaczało to wygaszenie jego mandatu. 18 października obowiązki przejęła tymczasowo bliska współpracownica Dodika, Ana Trišić-Babić, a 23 listopada wybory na nowego prezydenta wygrał również z nim powiązany Siniša Karan.

19 sierpnia – We wsi Osiny na Lubelszczyźnie spadł i eksplodował mały rosyjski dron bojowy Gierań-2, wypełniony materiałami wybuchowymi (nadleciał znad terytorium Białorusi).

4 września – Jak poinformował *The Washington Post*, administracja USA zdecydowała o zakończeniu finansowania programu Section 333, w ramach którego środki przeznaczano na infrastrukturę wojskową oraz szkolenia sił zbrojnych w państwach flanki wschodniej NATO, w szczególności Estonii, Litwy i Łotwy. Dzień wcześniej w trakcie spotkania w Białym Domu z Karolem Nawrockim prezydent Donald Trump ogłosił, że nie jest planowane wycofanie stacjonujących w Polsce amerykańskich żołnierzy.

8 września – Zgromadzenie Narodowe uchwaliło wotum nieufności dla rządu François Bayrou. Nominację na stanowisko premiera otrzymał minister obrony Sébastien Lecornu. 6 października, w obliczu niesformowania większości potrzebnej do uzyskania wotum zaufania, ogłosił on swoją dymisję. Pomimo to prezydent Macron podtrzymał nominację Lecornu, a 16 października Zgromadzenie Narodowe odrzuciło wnioski o wotum nieufności.

8 września – Rządząca Partia Pracy premiera Jonasa Gahra Støre zwyciężyła w wyborach do norweskiego Stortingu. Støre stanął na czele nowego, mniejszościowego rządu.

9–10 września – Polską przestrzeń powietrzną naruszyło w nocy 19 rosyjskich dronów. Niektóre z nich zestrzelono. Doszło wówczas m.in. do czasowego wstrzymania ruchu lotniczego. Na wniosek Polski uruchomiono natowski mechanizm konsultacyjny w ramach art. 4 Traktatu Północnoatlantyckiego. Zwołane zostało też nadzwyczajne posiedzenie RB ONZ. Tego samego dnia na należącej do Orlenu stacji nieopodal Wilna podpalono osiem wagonów skroplonego gazu. 12 września NATO zdecydowało o uruchomieniu operacji „Eastern Sentry”, służącej zwiększeniu zdolności do zwalczania dronów.

10 września – Na terenie kampusu Utah Valley University zastrzelony został związany z ruchem MAGA radykalnie prawicowy działacz i influencer, Charlie Kirk.

12–16 września – Odbyły się rosyjsko-białoruskie manewry „Zapad 2025”. Wzięło w nich udział ponad 30 tys. żołnierzy. Obejmowały m.in. symulację ataku na przesmyk suwalski. W związku z nimi Polska zdecydowała o tymczasowym zamknięciu (na kilkanaście dni) przejścia granicznego w Terespolu, co oznaczało pełne wstrzymanie ruchu z Białorusią. NATO zaś rozpoczęło ponadto na terytorium Polski ćwiczenia „Iron Defender-25” z udziałem 34 tys. żołnierzy, trwające do końca września.

19 września – Trzy rosyjskie myśliwce MiG-31 dokonały naruszenia przestrzeni powietrznej Estonii nieopodal wyspy Vaindloo. Tallinn

zawnioskował w odpowiedzi o uruchomienie procedury konsultacyjnej w ramach art. 4 Traktatu Północnoatlantyckiego. Zwołano także nadzwyczajne posiedzenie RB ONZ. Tego samego dnia dwa rosyjskie myśliwce znalazły się w pobliżu platformy wiertniczej Orlen Petrobaltic na Morzu Bałtyckim (na obszarze morza otwartego). 20 września z kolei nastąpił cyberatak na systemy firmy Collins Aerospace, obsługujące odprawę pasażerów na największych w Europie lotniskach (m.in. w Brukseli, Londynie i Berlinie), co na pewien czas sparaliżowało ich pracę. Dwa dni później w okolicy lotnisk w Kopenhadze i Oslo wtargnęły drony, przez co obydwie porty lotnicze na kilka godzin zamknęto. Takie incydenty, których sprawstwo przypisano Rosji, zdarzały się również w kolejnych tygodniach, w tym nad portem lotniczym w Monachium, a w listopadzie kilkakrotnie na terytorium Belgii (co mogło mieć związek z planami przekazania Ukrainie zamrożonych rosyjskich aktywów, zdeponowanych w belgijskich instytucjach finansowych).

25 września – Były prezydent Francji Nicolas Sarkozy został skazany na pięć lat więzienia i 100 tys. euro grzywny za uczestnictwo w zмовie korupcyjnej z ówczesnym dyktatorem Libii Muammarem Kaddafim. W listopadzie sąd wyraził zgodę na areszt domowy.

28 września – Rządząca Mołdawią Partia Działania i Solidarności prezydent Mai Sandu zwyciężyła w wyborach parlamentarnych i utrzymała samodzielną większość mandatów. Kampanii wyborczej i głosowaniu towarzyszyły liczne próby dezinformacji i cyberataków, służące wsparciu prorosyjskich kandydatów. Tuż przed wyborami do kraju deportowany został Vladimir Plahotniuc – związany z prorosyjskim obozem oligarcha i polityk będący przez lata jedną z kluczowych postaci na mołdawskiej scenie politycznej. 31 października nowo wybrany parlament udzielił wotum zaufania rządowi, na którego czele stanął Alexandru Munteanu, związany przez większość wcześniejszej kariery z sektorem prywatnym.

2 października – W Kopenhadze odbył się nieformalny szczyt Rady Europejskiej. Przywódcy państw UE zaakceptowali projekt stworzenia tzw. Straży Flanki Wschodniej, obejmujący m.in. mur antydronowy (instalację służącą wykrywaniu i neutralizowaniu dronów trafiających w przestrzeń powietrzną państw członkowskich) oraz system zabezpieczeń lądowych i morskich. Omówiono też sposób wsparcia dla Ukrainy, a jedną z propozycji było wykorzystanie w tym celu zamrożonych rosyjskich aktywów w wysokości 140 mld euro.

3 października – Państwowa spółka PERN podpisała z Zakładem Inwestycji NATO porozumienie o budowie systemu rurowodów umożliwiających połączenie polskiej infrastruktury paliwowej i natowskiej, a także związanych z nim magazynów paliwa na terytorium Polski.

4 października – Akcja Niezadowolonych Obywateli (ANO) z Andrejem Babišem na czele, premierem w latach 2017–2021, zwyciężyła w wyborach parlamentarnych w Czechach, pokonując partie obozu władzy. Rząd Andreja Babiša utworzyły ostatecznie ANO i dwie partie nacjonalistyczno-populistyczne – Kierowcy dla Siebie oraz Wolność i Demokracja Bezpośrednia.

22 października – Po raz pierwszy w trakcie drugiej kadencji Donalda Trumpa Stany Zjednoczone rozszerzyły zakres nałożonych na Rosję sankcji. Dotknęły one dwóch największych koncernów naftowych – Łukoilu i Rosneftu.

22 października – Dziennikarz i dysydent reprezentujący polską mniejszość na Białorusi, Andrzej Poczobut, został uhonorowany przez Parlament Europejski Nagrodą Sacharowa. Wraz z nim nagrodę otrzymała gruzińska dziennikarka i aktywistka, Mzia Amaglobeli, aresztowana podczas styczniowych protestów i skazana w sierpniu na dwa lata więzienia.

24 października – Wspierana przez lewicowe partie (w tym Sinn Féin) Catherine Connolly zwyciężyła w wyborach na prezydenta Irlandii.

29 października – USA poinformowały o redukcji kontyngentu żołnierzy stacjonujących w rumuńskiej bazie lotniczej Mihail Kogalniceanu (o ok. 800 z niemal 1800 łącznie).

29 października – Odbyły się przyspieszone wybory do holenderskiej Izby Reprezentantów. Najwięcej głosów i mandatów otrzymali liberalno-lewicowi Demokraci 66 oraz nacjonalistyczno-populistyczna Partia Wolności Geerta Wildersa, która jednak utraciła znaczną część poparcia, jakim cieszyła się dwa lata wcześniej.

12 listopada – W USA zakończył się trwający 43 dni, najdłuższy z dotychczasowych *shutdown* (czasowe częściowe zamknięcie administracji federalnej w następstwie nieuchwalenia budżetu).

13 listopada – Ministrowie finansów państw UE uzgodnili, że wyższe cła na przesyłki zamawiane za pośrednictwem chińskich platform handlu elektronicznego (takich jak np. AliExpress, Temu czy Shein) o wartości poniżej 150 euro wejdą w życie w 2026 r., a nie, jak pierwotnie planowano, dwa lata później.

16 listopada – Odkryto uszkodzenie fragmentu torów w miejscowości Życzyn nieopodal Garwolina. Następnego dnia w wyniku eksplozji zniszczony został odcinek torowiska w miejscowości Mika na trasie kolejowej Warszawa–Lublin. Władze Polski poinformowały, że wybuch ten stanowił akt dywersji; przeprowadziło go dwóch obywateli Ukrainy działających na rzecz rosyjskiego wywiadu, którzy zdołali zbiec na Białoruś. Reakcją objęła m.in. zamknięcie konsulatu Rosji w Gdańsku.

18 listopada – Portal Axios ujawnił treść 28-punktowego planu pokojowego USA dla Ukrainy. Zawierający liczne ograniczenia dla przyszłej polityki

bezpieczeństwa i obrony projekt został uznany za bardzo niekorzystny z perspektywy Kijowa. W związku z tym państwa europejskie przedstawiły 23 listopada własną modyfikację planu.

5 grudnia – Ukazała się nowa *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego USA*. Zdefiniowano w niej zachodnią hemisferę jako obszar priorytetowy, bardzo wiele uwagi poświęcono kwestiom gospodarczym (handlowi międzynarodowemu, szlakom handlowym, zabezpieczeniu rynku dla amerykańskiego biznesu), a także zawarto немало treści mocno nacechowanych ideologicznie, co wybrzmiało szczególnie w jednoznacznie negatywnym stosunku do UE. Podkreślono też intencję utrzymania „stabilności strategicznej” w relacjach z Rosją i sprzeciwiono się dalszemu rozszerzaniu NATO.

5 grudnia – Komisja Europejska nałożyła na portal X karę w wysokości 120 mln euro za naruszenia postanowień Aktu o usługach cyfrowych (DSA) regulującego m.in. działalność platform społecznościowych w UE. 23 grudnia były komisarz ds. rynku wewnętrznego, Thierry Breton, jako jeden z inicjatorów DSA, został obłożony przez Departament Stanu USA (wraz z czwórką brytyjskich i niemieckich aktywistów) zakazem wjazdu do tego państwa w związku z zarzutami rzekomej cenzury amerykańskich portali tego rodzaju.

9 grudnia – Litwa wprowadziła stan wyjątkowy na całym swoim terytorium. Wynikało to z dużej liczby nadlatujących z nad Białorusi balonów przemysłowych.

11-12 grudnia – Dokonano cyberataku o dużej skali na serwery francuskiego ministerstwa spraw wewnętrznych. Hakerzy uzyskali dostęp do poufnych informacji, m.in. z policyjnych rejestrów. 20 grudnia francuskie służby zatrzymały sprawcę włamania, który działał z pobudek przestępczych.

13 grudnia – W następstwie rozmów na linii USA-Białoruś władze w Mińsku zdecydowały się na uwolnienie 123 więźniów politycznych. W gronie tym znaleźli się m.in. liderzy opozycji – Aleś Białacki (laureat Pokojowej Nagrody Nobla z 2022 r.), Maria Kalesnikawa czy Wiktar Babaryka. Decyzja była odpowiedzią na zniesienie przez USA sankcji obejmujących potas i jego produkty pochodne (m.in. nawozy) z Białorusi.

18 grudnia – Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że Trybunał Konstytucyjny w Polsce nie spełnia kryteriów umożliwiających uznanie go za niezależny sąd w świetle unijnego prawa. Uwagę zwrócono na uczestnictwo w jego pracach osób nieuprawnionych (tzw. sędziów-dublerów, wybranych z naruszeniem procedury), wadliwy prawnie wybór prezesa TK w 2016 r. oraz orzecznictwo podważające moc prawa UE (w zakresie rozstrzygnięć TSUE).

19 grudnia – Rada Europejska zaakceptowała udzielenie Ukrainie pożyczki w wysokości 90 mld euro (ok. 105 mld USD) w latach 2026–2027. Jej spłatę

powiązano z przyszłą wypłatą przez Rosję reparacji wojennych. Środki zostaną pozyskane w ramach wspólnego długu, jako że część państw członkowskich (w szczególności Belgia) nie zgodziła się na użycie w tym celu zamrożonych przez UE rosyjskich aktywów. W lutym 2026 r. Węgry zawetowały jednak udzielenie pożyczki z uwagi na zablokowanie przez Ukrainę tranzytu ropy przez rurociąg Przyjaźń.

22 grudnia – Gubernator Luizjany Jeff Landry został mianowany przez Donalda Trumpa specjalnym wysłannikiem USA ds. Grenlandii. Amerykańskie władze nie ukrywały, że krok taki ma służyć przyszłemu przyłączeniu tego terytorium. Decyzja spotkała się z oporem zarówno ze strony duńskiej (ambasador USA został wezwany do MSZ), jak i autonomicznych władz Grenlandii.

Afryka, Ameryka Łacińska, Australia i Oceania, Azja

1 stycznia – Prezydent Wybrzeża Kości Słoniowej Alassane Ouattara zapowiedział zakończenie francuskiej obecności wojskowej w tym kraju przez wycofanie zgody na stacjonowanie tam kontyngentu ok. 600 żołnierzy.

6 stycznia – Korea Północna wystrzeliła rakietę balistyczną średniego zasięgu w stronę Morza Japońskiego. Według oficjalnych deklaracji władz Pjongjangu miał przetestować również: w czerwcu rakietę wielogłowicową (MIRV), w październiku dwa pociski hipersoniczne Hwasong-11E oraz pocisk balistyczny krótkiego zasięgu, a w grudniu – rakietę manewrującą dalekiego zasięgu.

9 stycznia – Parlament Libanu wybrał na prezydenta Josepha Aouna – głównodowodzącego Sił Zbrojnych Libanu. Urząd pozostawał nieobsadzony od listopada 2022 r. z uwagi na brak porozumienia między parlamentarzystami, które osiągnięto dopiero podczas 13. rundy głosowań. Misję utworzenia rządu, powołanego ostatecznie 8 lutego, Aoun powierzył ówczesnemu prezesowi MTS Nawafowi Salamowi, którego na tym stanowisku zastąpił japoński prawnik Yuji Iwasawa.

11 stycznia – W następstwie udanej kontrofensywy sudańskie siły zbrojne odzyskały z rąk Sił Szybkiego Wsparcia (RSF) miasto Wad Madani (stolicę stanu Al-Dżazira i ważny węzeł komunikacyjny). 17 lutego ponownie przejęły kontrolę nad Chartumem Północnym (znanym też jako Bahri) i rozpoczęły działania zmierzające do wypędzenia RSF ze stolicy Sudanu. 26 marca opanowały cały obszar Chartumu. 6 maja Sudan zerwał relacje dyplomatyczne ze Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, oskarżając je o dozbrajanie na dużą skalę RSF (m.in. przez dostawy znacznej liczby dronów). 31 maja armia powołała cywilnego premiera Sudanu – Kamila Idriisa, byłego dyrektora WIPO. Latem RSF, kontrolujące większość wschodniej części kraju, w szczególności po opanowaniu szlaków dostaw zaopatrzenia na pograniczu z Libią i Egiptem, utworzyły równoległy rząd. 12 września USA, Arabia Saudyjska, ZEA i Egipt

przedstawiły propozycję planu pokojowego, zakładającego trzymiesięczny rozejm poprzedzający trwałe zawieszenie broni, a następnie półroczny okres przejściowy na utworzenie cywilnego rządu. Plan został jednak odrzucony. 26 października, po trwającym od początku wojny oblężeniu, bojówki RSF zdobyły Al-Faszir. W kolejnych tygodniach przeprowadziły tam masakry miejscowej ludności cywilnej, w których zginąć miało nawet 7 tys. osób. Z czasem epicentrum walk stał się rejon Kordofanu na pograniczu z Sudanem Południowym – RSF uzyskały wsparcie od władz tego państwa, opozycyjne bojówki zaś uczestniczyły w starciach po stronie armii Sudanu.

15 stycznia – Przedstawiciele Izraela i Hamasu uczestniczący w rozmowach pokojowych w Katarze przyjęli wypracowany pod auspicjami USA, Kataru i Egiptu projekt trójetapowego zawieszenia broni, obejmujący – w ramach przewidzianego na sześć tygodni pierwszego etapu – wstrzymanie działań zbrojnych, wpuszczenie pomocy humanitarnej do Strefy Gazy i uwolnienie 33 porwanych przez Hamas 7 października 2023 r. zakładników, a także kilkuset palestyńskich więźniów odbywających karę w Izraelu. Rozejm został zaakceptowany przez izraelski rząd, choć w proteście odeszli z niego ultranacjonalistyczni ministrowie, w tym szef resortu bezpieczeństwa narodowego Itamar Ben-Gwir. Zawieszenie broni weszło w życie 19 stycznia. 18 marca Izrael, zarzucając Hamasowi niewypełnianie zobowiązań dotyczących uwalniania zakładników, wznowił bombardowania i ataki na Strefę Gazy, w których w pierwszym dniu zginęło (wg palestyńskich danych) blisko 600 osób.

16 stycznia – Ponad 100 osób zginęło w atakach Armii Wyzwolenia Narodowego (ELN) w regionie Catatumbo w północno-wschodniej Kolumbii.

27 stycznia – Rebelianci ze wspieranej przez Rwandę grupy zbrojnej M23, po zajęciu mniejszych okolicznych miejscowości, wkroczyli do miasta Goma, a następnego dnia zostało ono zdobyte. Starcia te stanowiły element eskalacji przemocy w rejonie Kiwu Północnego w Demokratycznej Republice Kongo, do której doszło w styczniu 2025 r. ONZ poinformowała o udziale w walkach po stronie M23 kilku tysięcy rwandyjskich żołnierzy. 26 stycznia DRK zerwała stosunki dyplomatyczne z Rwandą. Walki w Gomie wywołały masowe protesty w Kinszasie, podczas których demonstranci zaatakowali budynki ONZ oraz ambasady Rwandy, Kenii, Francji i USA. Według informacji agencji Reuters oddziały M23 miały 16 lutego zająć Bukavu, stolicę Kiwu Południowego. W marcu bojówki te opanowały też, istotną jako szlak komunikacyjny i miejsce koncentracji bogactw naturalnych, miejscowość Walikale w Kiwu Północnym. 27 czerwca DRK i Rwanda podpisały w Waszyngtonie wynegocjowane pod auspicjami USA i Kataru porozumienie pokojowe. Władze w Kigali zobowiązały się wycofać w ciągu 90 dni wojska z terytorium sąsiada (czego nie zrobiły) na wspólnie ustalonych warunkach, nie wspierać w przyszłości żadnych bojówek, a także uzgodnić plan współpracy gospodarczej i utworzenia ram

umożliwiających amerykańskie zaangażowanie. USA włączyły się w proces pokojowy w związku ze złożoną przez rząd w Kinszasie ofertą udzielenia im dostępu do bogactw naturalnych. Jednocześnie od czerwca w Katarze trwały rozmowy pokojowe delegacji DRK i M23, które jednak nie przyczyniły się do wstrzymania walk przed końcem roku. 4 grudnia prezydenci Tshisekedi i Kagame podpisali w Waszyngtonie kolejne porozumienie pokojowe (choć poprzednie nie zostało w pełni zrealizowane), przewidujące m.in.: trwałe zawieszenie broni, rozbrojenie bojówek, umożliwienie powrotu uchodźców oraz osądzenie zbrodniarzy wojennych.

29 stycznia – Lider bojówek HTS, Ahmad asz-Szara (znany także jako Muhamad al-Dżaulani), przejął stanowisko tymczasowego prezydenta Syrii. 29 marca ukonstytuował się nowy rząd tymczasowy z al-Dżaulanim na czele, złożony z ministrów powiązanych z HTS, ale również z osób reprezentujących mniejszości (chrześcijan, друзów, alawitów i Kurdów).

17 lutego – Początek trwających z różną częstotliwością do końca roku masowych protestów studenckich w Indonezji przeciwko serii regulacji prawnych, w tym nowelizacji ustawy o siłach zbrojnych, zwiększającej liczbę stanowisk państwowych możliwych do objęcia przez wojskowych, a z czasem także przeciw podwyżkom podatków. W wyniku aktów przemocy zginąć miało 11 osób, a kilkadziesiąt zostało rannych.

18 lutego – W wyniku zmiany konstytucji żona prezydenta Nikaragui Daniela Ortegi, Rosario Murillo, objęła funkcję wiceprezydenta.

27 lutego – Odbywający karę dożywocia lider Partii Pracujących Kurdystanu (PKK), Abdullah Öcalan, opublikował list otwarty, w którym wezwał do wstrzymania przemocy zbrojnej i rozwiązania organizacji. 1 marca PKK ogłosiła zawarcie z Turcją zawieszenia broni, a 12 maja zdecydowała o samorozwiązaniu. W październiku związane z Öcalanem struktury poinformowały o opuszczeniu przez kurdyjskie grupy zbrojne terytorium Turcji i wycofaniu się w góry Kandil w Iraku.

6–8 marca – Eskalacja masowej przemocy zbrojnej ze strony sił rządowych i prorządowych bojówek wobec alawitów (z których wywodziły się poprzednie władze państwa) w syryjskich prowincjach Latakia i Tartus. W atakach zginęło ponad tysiąc osób.

10 marca – Władze Syrii podpisały porozumienie z Syryjskimi Siłami Demokratycznymi (SDF), na mocy którego te tworzone przez Kurdów bojówki miały zostać wcielone do sił zbrojnych państwa, a kurdyjskie struktury instytucjonalne – zintegrowane z rządowymi w ramach ustalonego podziału uprawnień.

11 marca – Były prezydent Filipin Rodrigo Duterte został aresztowany w Manili na podstawie nakazu wystawionego przez Międzynarodowy Trybunał Karny w związku z podejrzeniem popełnienia przez niego zbrodni przeciwko

ludzkości (egzekucji niepoprzedzonych procesem sądowym czy wymuszonych zaginięć) podczas tzw. wojny z narkotykami. W akcie oskarżenia znalazła się informacja o udziale w zabójstwach (głównie w postaci ich zlecenia) co najmniej 76 osób. Łączną liczbę ofiar jego kampanii antynarkotykowej MTK oszacował na 12–30 tys. Duterte jako prezydent wypowiedział Statut Rzymski, w związku z czym Filipiny w 2019 r. przestały być państwem stroną.

11 marca – Bojówki Frontu Wyzwolenia Beludżystanu zaatakowały pociąg relacji Kweta–Peszawar, biorąc prawie 200 zakładników. Pakistańskie oddziały przeprowadziły szturm na porwany obiekt, a napastnicy zostali zabici. Zginęło też co najmniej 70 zakładników (podczas szturm lub zamordowanych wcześniej przez porywaczy).

12 marca – Były prezydent Gruzji Micheil Saakaszwili został skazany na dziewięć lat pozbawienia wolności za sprzeniewierzenie środków publicznych. Od 2021 r. odbywa on sześcioletni wyrok, osądzony wówczas za nadużycie władzy.

13 marca – Kirgistan i Tadżykistan podpisały w Biszkeku porozumienie o uregulowaniu sporu granicznego dotyczącego terytoriów w rejonie Batken. W latach 2021 i 2022 doszło do krótkotrwałych starć zbrojnych w związku z konfliktem o zasoby wody i pastwiska.

18 marca – Dziesięć osób zginęło w zorganizowanym przez Asz-Szabab w Mogadiszu zamachu bombowym na kolumnę prezydenta Hassana Sheikha Mohamuda (który nie odniósł obrażeń).

19 marca – Policja aresztowała burmistrza Stambułu Ekrema İmamoğlu, uznawanego za najbardziej wpływowego polityka tureckiej opozycji. Przedstawiono mu zarzuty korupcji i powiązań z grupami terrorystycznymi. Akcji towarzyszyły zatrzymania kilkudziesięciu osób, zamknięcie części dróg wylotowych ze Stambułu i ograniczenie dostępu do mediów społecznościowych. Akt ten wywołał serię masowych protestów z udziałem dziesiątek tysięcy uczestników (w demonstracji w Stambule 21 marca uczestniczyło ok. 300 tys. osób).

22 marca – Izrael po raz pierwszy od czasu podpisania w listopadzie 2024 r. zawieszenia broni dokonał nalotów na Bejrut. Ataki powtórzono w kolejnych dniach.

1–2 kwietnia – Chiny przeprowadziły wokół Tajwanu manewry stanowiące symulację blokady tej wyspy.

4 kwietnia – Trybunał Konstytucyjny Korei Południowej uznał jednomyślnie, że istniały podstawy do usunięcia Yoona Suk-yeola z urzędu, podtrzymując tym samym decyzję parlamentu. Odsunięty od władzy prezydent usłyszał w czerwcu zarzuty próby organizacji powstania i nadużycia władzy.

12 kwietnia – Brice Oligui Nguema, pełniący funkcję tymczasowego prezydenta Gabonu od zamachu stanu w sierpniu 2023 r., został ogłoszony zwycięzcą wyborów prezydenckich.

13 kwietnia – Daniel Noboa uzyskał reelekcję na stanowisku prezydenta Ekwadoru.

22 kwietnia – W ataku islamskich bojówek na turystów nieopodal miejscowości Pahalgam w rejonie Kaszmiru i Dżammu zginęło 26 osób, a 20 zostało rannych. Władze Indii o zamach obwinily Pakistan. W reakcji zdecydowały o obniżeniu rangi stosunków dyplomatycznych, zawieszeniu traktatu o podziale wód Indusu z 1960 r. oraz zamknięciu przejścia granicznego. 7 maja Indie przeprowadziły ostrzał rakietowy pozycji bojówek Jaish-e-Mohammed oraz Lashkar-e-Taiba (jak oficjalnie utrzymywano) na terytorium Pakistanu. Według władz w Islamabadzie pociski spadły na obiekty cywilne i zginąć miało 31 osób. Pakistan odpowiedział ostrzałem artyleryjskim terytorium Indii, w którym (według strony indyjskiej) śmierć poniosło 15 cywilów. Wymiany ognia (głównie w postaci ostrzału celów wojskowych) trwały do 10 maja, gdy obydwa państwa ogłosiły zawieszenie broni.

3 maja – Rządząca Partia Pracy, z premierem Anthonym Albanese na czele, wygrała wybory do australijskiego parlamentu, zdobywając więcej głosów niż trzy lata wcześniej i samodzielnie większość mandatów w Izbie Reprezentantów. Podobnie jak w Kanadzie, przewodzący w sondażach konserwatyści sukcesywnie tracili w kampanii poparcie od czasu objęcia stanowiska prezydenta USA przez Donalda Trumpa.

3 maja – Partia Akcji Ludowej, rządząca Singapurem od początku istnienia tego państwa, z premierem Lawrence'em Wongiem na czele, wygrała wybory parlamentarne z poparciem $\frac{2}{3}$ głosujących.

12 maja – Odbyły się wybory do filipińskiego Kongresu. Najwięcej mandatów w Izbie Reprezentantów zdobyła prawicowa partia Lakas.

3 czerwca – Lider opozycyjnej Partii Demokratycznej, Lee Jae-myung, zwyciężył w wyborach na prezydenta Korei Południowej, przeprowadzonych po usunięciu z urzędu Yoon Suk-yeola.

13 czerwca – Izrael rozpoczął operację „Rising Lion” polegającą głównie na intensywnym precyzyjnym ostrzale celów na terytorium Iranu, zwłaszcza tych związanych z programem nuklearnym i obiektów militarnych, a także zabójstwach dowódców wojskowych wysokiej rangi (zginęli m.in. naczelny dowódca Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej, Hosseini Salami, i szef Sztabu Generalnego irańskich sił zbrojnych, Mohammad Bagheri) oraz inżynierów związanych z programem atomowym i rakietowym. Izrael uzasadnił atak zaawansowanym stadium prac nad produkcją broni jądrowej przez Iran, choć

nie przedstawił w tym zakresie jednoznacznych dowodów. Teheran zainicjował akcję odwetową w postaci ostrzału terytorium Izraela za pomocą łącznie kilkuset rakiet i dronów. W kolejnych dniach atakowane były m.in. irańskie i izraelskie miasta, w tym duże ośrodki (wielokrotnie ostrzeliwano Teheran). 22 czerwca USA włączyły się do wojny, przeprowadzając uderzenie na irańskie obiekty nuklearne w Fordow, Natanz i Isfahanie. Następnego dnia Iran zaatakował amerykańską bazę wojskową Al Udeid w Katarze (atak udaremniła katarska obrona powietrzna). Tego samego dnia prezydent Trump ogłosił zawieszenie broni. W atakach na cele wojskowe i cywilne w Iranie zginąć miało, wedle różnych źródeł, ponad tysiąc osób, a ok. 4,5 tys. – odnieść obrażenia. W Izraelu, według władz, tzw. wojna dwunastodniowa kosztowała życie 28 osób, a ponad 3,2 tys. zostało rannych. 28 lipca media poinformowały o przekazaniu Iranowi przez Rosję nowoczesnego systemu obrony powietrznej S-400.

1 lipca – Sąd Konstytucyjny Tajlandii zawiesił premier Paetongtarn Shinawatę w pełnieniu obowiązków, co miało związek z ujawnieniem treści jej rozmowy z Hunem Senem, sekretarzem generalnym komunistycznej Kambodżańskiej Partii Ludowej i byłym wieloletnim premierem, na temat majowych starć granicznych między siłami zbrojnymi obydwu państw. Sprzeciw opinii publicznej wzbudziły krytyka tajlandzkich dowódców oraz dość familiarna konwencja rozmowy, co poskutkowało antyrządowymi protestami. 30 sierpnia Sąd Konstytucyjny potwierdził odwołanie Shinawatry z funkcji szefa rządu. Obowiązki premiera przejął tymczasowo wicepremier Phumtham Wechayachai, a 5 września mniejszościowy gabinet utworzył Anutin Charnvirakul. Zgodnie z porozumieniem koalicyjnym 12 grudnia rozwiązano parlament i rozpisano nowe wybory.

8 lipca – Międzynarodowy Trybunał Karny wydał nakazy aresztowania talibańskiego przywódcy Afganistanu, mułły Hibatullaha Achundzady, oraz prezesa Sądu Najwyższego, Abdula Hakima Haqqaniego. Zarzuca im się prześladowania kobiet, których skala i charakter mogą wypełniać znamiona zbrodni przeciwko ludzkości.

13 lipca – W syryjskiej Suwajdzie wybuchły walki między miejscowymi druzami (wspieranymi przez Izrael) a Beduinami. W odpowiedzi władze Syrii zapowiedziały rozmieszczenie w mieście sił rządowych. Spotkało się to z reakcją zbrojną Izraela, który 16 lipca przeprowadził naloty na Damaszek – uderzono m.in. na pałac prezydencki i budynek ministerstwa obrony. Tego dnia uzgodniono też zawieszenie broni, a władze Syrii wycofały wojska ze spornego regionu. W obliczu przemocy ze strony druzów wielu przedstawicieli ludności beduińskiej zdecydowało o ucieczce do prowincji Dara. 16 lipca władze Syrii ogłosiły zawieszenie działań zbrojnych w Suwajdzie, a dwa dni później Izrael i Syria ustaliły rozejm. 19 lipca rząd w Damaszku poinformował,

że działania zbrojne w Suwajdzie ustały, a jej obszar został oczyszczony z beduińskich grup zbrojnych. Według Syryjskiego Obserwatorium Praw Człowieka w kilkudniowych walkach zginęły 594 osoby.

24 lipca – Początek eskalacji starć zbrojnych w sporze granicznym na linii Kambodża–Tajlandia (po serii pomniejszych incydentów we wcześniejszych miesiącach) w rejonie świątyni Prasat Ta Muen Thom (administrowanej przez Tajlandczyków). W związku z mobilizacją sił zbrojnych Kambodży i starciami o mniejszej skali tajlandzka armia zablokowała dostęp do tego miejsca kultu. W odpowiedzi na kambodżański ostrzał artyleryjski i rakietowy pozycji Tajlandii ta rozpoczęła ofensywę lądową na terytorium Kambodży. 28 lipca obydwa państwa, w efekcie rozmów dzięki dobrym usługom Malezji, zgodziły się na natychmiastowe i bezwarunkowe zawieszenie broni. Starcia kosztowały życie kilkudziesięciu osób. 26 października przywódcy Tajlandii i Kambodży w trakcie szczytu ASEAN w Kuala Lumpur (z udziałem Donalda Trumpa) podpisali porozumienie pokojowe. 8 grudnia doszło do wznowienia starć granicznych. Pięć dni później władze Kambodży zdecydowały o zamknięciu granicy z Tajlandią, uzasadniając to atakami na swoje terytorium – w ramach rozpoczętej 10 grudnia operacji Tajlandczycy zajęli kilka kambodżańskich miejscowości. 18 grudnia Phnom Penh oskarżyło Bangkok o zbombardowanie przygranicznego miasta Paôypêt. 27 grudnia obydwa państwa podpisały kolejne porozumienie o zawieszeniu broni. W grudniowych walkach zginąć miało co najmniej 101 osób.

31 lipca – Parlament w Salwadorze przyjął nowelizację konstytucji znoszącą limit kadencji prezydenta oraz wyłączającą konieczność zorganizowania drugiej tury wyborów. Reforma wpisuje się w autorytarny kurs rządzącego państwem od 2019 r. Nayiba Bukelego.

7 sierpnia – Rząd Libanu zaakceptował zaproponowany przez USA plan dotyczący rozbrojenia i doprowadzenia do usunięcia ze swojego terytorium (do końca roku) niepaństwowych grup zbrojnych, w tym Hezbollahu. Kolejnymi etapami miałyby być wycofanie przez Izrael wojsk z południa kraju oraz delimitacja spornej granicy.

8 sierpnia – Armenia i Azerbejdżan podpisały w Waszyngtonie (w efekcie zaangażowania strony amerykańskiej) deklarację pokojową. Zakłada ona m.in. utworzenie korytarza między Azerbejdżanem a terytorium Nachiczewanu, nazwanego „Szlakiem Trumpa na rzecz Międzynarodowego Pokoju i Dobrobytu”, na co Armenia zgodziła się w zamian za korzyści w zakresie handlu z USA. Rozwiązanie to głośno oprotestował Iran, sugerując podjęcie przeciwdziałania w razie jego realizacji. Zniesione zostały też ograniczenia dotyczące współpracy obronnej USA i Azerbejdżanu. Erywań i Baku wyrzekły się w porozumieniu wzajemnych roszczeń terytorialnych i zapowiedziały uregulowanie w odrębnym traktacie kwestii delimitacji granicy. Ustalono

również zakaz stacjonowania na obszarze granicznym wojsk z państw trzecich oraz plany współpracy społeczno-gospodarczej.

19 sierpnia – Minister spraw zagranicznych Chin Wang Yi odbył wizytę w Indiach. Rozmowy dotyczyły m.in. sporu granicznego w Himalajach (powołano poświęconą temu grupę roboczą), handlu (Chiny zapowiedziały zniesienie sankcji na eksport do Indii stosowanych wobec nawozów, metali ziem rzadkich czy maszyn drążące tunele), wznowienia bezpośrednich połączeń lotniczych (co zapowiedziano) oraz współpracy hydrologicznej w związku z budową tamy na rzece Yarlung Zangpo w Tybecie.

20 sierpnia – Po przeprowadzeniu mobilizacji rezerwistów Izrael rozpoczął ofensywę na Gazę. 16 września komisja śledcza ONZ, ustanowiona w 2021 r. przez Radę Praw Człowieka, uznała, że działania Izraela w Strefie Gazy wyczerpują znamiona ludobójstwa.

28 sierpnia – W jednym z przeprowadzonych przez Izrael nalotów na Sanę zginął szef Najwyższej Rady Politycznej (samozwannego rządu ruchu Huti, administrującego terytoriami pod ich kontrolą w Jemenie), Ahmed al-Rahawi, oraz pozostałych 12 członków tego gremium.

7 września – Premier Japonii Shigeru Ishiba ogłosił swoją dymisję. Była ona w dużej mierze efektem napięć wewnątrz Partii Liberalno-Demokratycznej, z której przewodniczenia Ishiba również zrezygnował, a ruch ten poprzedził ponadto niezadowolający wynik w lipcowych wyborach do Izby Radców. 21 października Izba Reprezentantów, głosami ugrupowań prawicowych: Partii Liberalno-Demokratycznej oraz Partii Innowacji, udzieliła wotum zaufania rządowi Sanae Takaichi.

8 września – Początek fali masowych protestów społecznych w Nepalu. Demonstracje z udziałem przede wszystkim osób młodych były efektem decyzji władz o wyłączeniu dostępu do największych portali społecznościowych w obliczu narastającej krytyki rządu za praktyki korupcyjne. W starciach z policją i siłami porządkowymi zginęło co najmniej 20 osób, a ponad 400 zostało rannych. Dostęp do mediów społecznościowych przywrócono, a do dymisji podał się premier Khadga Prasad Sharma Oli. Mimo to protestujący dokonali szturm na parlament – budynek podpalono. Nowym, tymczasowym premierem została była przewodnicząca nepalskiego Sądu Najwyższego, Sushila Karki.

9 września – Siły Obronne Izraela przeprowadziły precyzyjne naloty na miejsca pobytu niektórych przywódców Hamasu w Ad-Dausze. Społeczność międzynarodowa (w tym m.in. USA i UE) potępiła atak jako naruszenie suwerenności Kataru.

9 września – Etiopia dokonała otwarcia Tamy Wielkiego Odrodzenia na Nilu Błękitnym, nieopodal granicy z Sudanem. Przedsięwzięcie budzi kontrowersje

jako zagrażające bezpieczeństwu hydrologicznemu Sudanu i Egiptu w wyniku ograniczenia dopływu wód Nilu.

17 września – Arabia Saudyjska i Pakistan podpisały formalne porozumienie sojusznicze, zawierające klauzulę wzajemnej obrony. Według nieoficjalnych informacji może ono obejmować także element odstraszenia z użyciem pakistańskiego arsenału jądrowego.

22 września – Burkina Faso, Mali i Niger poinformowały o wycofaniu się spod jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego.

22 września – Agencja Reuters doniosła, że podczas wizyty wiceprezydenta Mohammada Eslamiego w Rosji podpisano umowę o budowie nowych elektrowni jądrowych w Iranie.

25 września – Początek masowych antyrządowych protestów na Madagaskarze. Były one reakcją na braki w dostępie do wody i przerwy w dostawach prądu w Antananarywie. W starciach z siłami porządkowymi zginęły co najmniej 22 osoby. 29 września w związku z protestami prezydent Andry Rajoelina, którego rezygnacji chcieli protestujący, zdymisjonował premiera Christiana Ntsaya. 14 października Rajoelina podjął próbę rozwiązania Zgromadzenia Narodowego, w reakcji na co organ ten postawił głowę państwa w stan oskarżenia. Do protestujących dołączyła część malgaskiej armii (w tym elitarna jednostka CAPSAT), z płk. Michaeliem Randrianiriną na czele, który ogłosił przejście władzy i rozwiązanie istniejących instytucji (oprócz Zgromadzenia Narodowego), a także objął urząd tymczasowej głowy państwa. Wcześniej po interwencji prezydenta Francji Emmanuela Macrona samolot francuskich sił powietrznych ewakuował Rajoelinę do Dubaju.

27 września – Początek protestów społecznych w Maroku. Demonstracje miały charakter antyrządowy, a uczestniczyli w nich w większości ludzie młodzi (stąd określono je „protestami pokolenia Z”). W starciach z siłami porządkowymi zginęły co najmniej trzy osoby, a kilkaset zostało rannych. Aresztowano ponad 400 protestujących.

29 września – Prezydent Donald Trump przedstawił założenia 20-punktowego planu pokojowego na rzecz zakończenia konfliktu w Strefie Gazy. Do najważniejszych z nich należały: natychmiastowe wstrzymanie walk, uwolnienie przez Hamas wszystkich izraelskich zakładników porwanych 7 października 2023 r., umożliwienie dostarczenia pomocy humanitarnej, rozbrojenie członków Hamasu oraz udzielenie im amnestii, utworzenie w Strefie Gazy strefy zdemilitaryzowanej, a następnie – technicznego rządu palestyńskiego (bez udziału Hamasu), wyłonionego przez Radę Pokoju (międzynarodowe ciało z prezydentem USA na czele). Binjamin Netanjahu podczas wizyty w Waszyngtonie poparł plan. Propozycja zyskała dość szerokie wsparcie ze strony społeczności międzynarodowej. Po kilkunastodniowych negocjacjach

w Szarm-el-Szejk, dzięki mediacji USA, Kataru, Turcji i Egiptu, strony walczące zgodziły się 9 października na implementację pierwszej fazy planu, zmierzającej do wstrzymania walk. Cztery dni później Hamas uwolnił ostatnich 20 zakładników, a Izrael – prawie 2 tys. palestyńskich więźniów. Zawieszenie broni weszło w życie, choć zdarzały się jeszcze pojedyncze wymiany ognia. 19 października bojownicy Hamasu zaatakowali izraelskie wojska w Rafah, w odpowiedzi na co Izrael przeprowadził naloty i atak pancerny. Pod koniec października Hamas, Fatah i inne działające w Strefie Gazy ugrupowania zgodziły się na utworzenie rządu przejściowego, złożonego z „technokratów”. 17 listopada RB ONZ poparła plan przedstawiony przez Trumpa, zakładający ustanowienie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych odpowiedzialnych za zabezpieczenie granic Strefy Gazy, ochronę cywilów i wsparcie palestyńskich sił policyjnych, a także powołanie do życia międzynarodowej Rady Pokoju, długofalowo zaś – przewidujący perspektywę państwowości Palestyny.

30 września – Joseph Kabila, pełniący funkcję prezydenta Demokratycznej Republiki Konga w latach 2001–2019, został zaocznie skazany przez kongijski sąd wojskowy na karę śmierci. Kabili zarzucono zdradę stanu (współpracę z bojówkami M23) oraz zbrodnie wojenne.

30 września – Rada Bezpieczeństwa ONZ podjęła rezolucję nr 2793 ustanawiającą Siły Zwalczania Gangów (*Gang Suppression Forces*, GSF) – międzynarodową misję złożoną z 5,5 tys. żołnierzy, mającą na celu zneutralizowanie, odizolowanie i odstraszenie grup przestępczych destabilizujących sytuację na Haiti. W drugiej połowie października wojska te rozmieszczono w kraju (ostatecznie w liczbie niecałego tysiąca, w większości Kenijczyków) i rozpoczęły się starcia zbrojne między nimi a uzbrojonymi lokalnymi gangami.

4 października – Około 20 tys. protestujących podjęło w Tbilisi nieudaną próbę szturm na pałac prezydencki. Protesty przeciwko autorytarnemu i prorosyjskiemu kursowi władz trwały nieprzerwanie od 28 listopada 2024 r., choć z różną intensywnością. 28 października gruziński parlament złożył do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o delegalizację trzech największych proeuropejskich partii opozycyjnych – Zjednoczonego Ruchu Narodowego, Koalicji na rzecz Zmiany oraz Silnej Gruzji. Pod koniec roku pojawiły się informacje o użyciu przez władze podczas protestów uznawanego za broń chemiczną kamitu. W ciągu roku aresztowano ponad 200 protestujących, w tym ważnych przedstawicieli opozycji.

5 października – Odbyły się wybory do Zgromadzenia Ludowego Syrii. Głosowanie dotyczyło obsadzenia 121 z 210 miejsc (uprawnienie do nominacji pozostałych posiadał tymczasowy prezydent państwa) i miało charakter pośredni – wyboru dokonały lokalne komitety złożone z ekspertów oraz prominentnych przedstawicieli różnych społeczności, co uzasadniano brakiem technicznych możliwości organizacji głosowania powszechnego. Wyborów

nie przeprowadzono na obszarach autonomicznej kurdyjskiej Rożawy oraz zdominowanej przez druzów Suwajdy.

9 października – Początek starć między Pakistanem i Afganistanem. Islamabad przeprowadził naloty na pozycje talibów w Kabulu, Chost i Dżalalabadzie, tłumacząc je wsparciem udzielonym przez władze afgańskie pakistańskiemu odłamowi talibów (Tehrik-i-Taliban Pakistan) w dokonywaniu zamachów na terytorium tego państwa. Rząd talibów podjął działania odwetowe wymierzone w pakistańskie posterunki graniczne. Pakistan kontynuował ataki, m.in. z użyciem dronów bojowych. Po dziesięciu dniach starć, w efekcie mediacji Kataru i Turcji, oba państwa podpisały rozejm. Konflikt kosztował życie kilkudziesięciu kombatantów po obydwu stronach, a także co najmniej 37 cywilów.

10 października – Peruwiański Kongres jednogłośnie odwołał ze stanowiska prezydent Dinę Boluarte (która objęła je po analogicznej decyzji podjętej wobec Pedra Castillo w 2022 r.). Jej obowiązki przejął przewodniczący Kongresu, José Jerí, reprezentujący niewielką pravicową partię. Głosowanie poprzedziła seria masowych protestów związanych z próbami dokonania reformy emerytalnej, które to demonstracje kontynuowano niezależnie od impeachmentu Boluarte. 21 października władze ogłosiły wprowadzenie w Limie 30-dniowego stanu wyjątkowego.

12 października – Rządzący Kamerunem od 1982 r. Paul Biya został ogłoszony zwycięzcą wyborów prezydenckich. Wyborom towarzyszyły liczne nieprawidłowości, a w rezultacie – protesty i starcia z siłami porządkowymi (w których zginąć miało co najmniej 48 osób). Kontrkandydat Biyi, Issa Tchiroma, po wyborach udał się do Gambii, gdzie uzyskał azyl.

19 października – Rodrigo Paz Pereira, reprezentujący Partię Chrześcijańsko-Demokratyczną (syn rządzącego w latach 1989–1994 Jaime Paza Zamory), zwyciężył w wyborach na prezydenta Boliwii, pokonując innego pravicowego kandydata, byłą głowę państwa, Jorge Quiroge. Wybory oznaczały dotkliwą porażkę rządzących przez ponad dwie dekady państwem marksistów związanych z ruchem Evo Moralesa. 17 sierpnia w wyborach parlamentarnych (przeprowadzonych z równocześnie z pierwszą turą prezydenckich) zdobyli oni jedynie dwa mandaty w Izbie Deputowanych i żadnego w Senacie (najwięcej miejsc uzyskały partie Paza Pereiry i Quirogi).

25 października – Rządzący od 2010 r. Alassane Ouattara został ogłoszony zwycięzcą wyborów prezydenckich w Wybrzeżu Kości Słoniowej. Przed głosowaniem z możliwości ubiegania się o urząd wykluczono czterech opozycyjnych kandydatów (w tym poprzedniego prezydenta, Laurenta Gbagbo). W kampanię zaangażowana była strona rosyjska, wspierająca przychylnych sobie kandydatów.

26 października – Partia prezydenta Argentyny Javiera Milei, La Libertad Avanza („Nadchodzi Wolność”), zdobyła najwięcej mandatów w wyborach do obydwu izb parlamentu służących wyłonieniu połowy ich składu (*midterm election*).

26–28 października – W Kuala Lumpur odbył się szczyt Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN). Jako 11. państwo członkowskie dołączył do niego Timor Wschodni, co stanowiło pierwsze od 1999 r. rozszerzenie organizacji. W spotkaniu uczestniczyły delegacje amerykańska (z Donaldem Trumpem na czele) i chińska (jako że zaktualizowano treść umowy handlowej ASEAN–Chiny). W kuluarach toczyły się ponadto rozmowy dwustronne przedstawicieli obu tych mocarstw poświęcone polityce celnej i ograniczeniom nałożonym na wykorzystanie surowców krytycznych z Chin.

29 października – Przeprowadzono wybory prezydenckie w Tanzanii. Zwycięstwo ogłosiła urzędująca prezydent Samia Suluhu Hassan. Wybory poprzedziły zmiany prawne zmniejszające niezależność komisji wyborczej, aresztowania liderów opozycji i ograniczenia wolności mediów oraz dostępu dla międzynarodowych obserwatorów. W dniu wyborów w Dar es-Salam wybuchły protesty, które rozlały się na inne rejony kraju. W starciach z siłami porządkowymi zginąć miało (wg różnych danych) od kilkuset do nawet 3 tys. protestujących.

3 listopada – Peru zdecydowało o zerwaniu stosunków dyplomatycznych z Meksykiem po udzieleniu azylu dyplomatycznego byłej peruwiańskiej premier, Bettssy Chávez, oskarżonej o udział w próbie zamachu stanu z grudnia 2022 r.

11 listopada – Umiarkowana partia premiera Muhammada Szija as-Sudaniego, Koalicja Odbudowy i Rozwoju, zdobyła najwięcej mandatów w wyborach do irackiego parlamentu (Rady Reprezentantów). Znaleźli się w nim przedstawiciele kilkudziesięciu ugrupowań.

17 listopada – Rządząca Bangladeszem w latach 1996–2001 i 2009–2024 była premier Sheikh Hasina została *in absentia* skazana przez specjalny trybunał *ad hoc* na karę śmierci za zbrodnie przeciwko ludzkości (w postaci podżegania do zabójstw pozasądowych). Hasina od czasu obalenia jej rządów przebywa w Indiach.

23 listopada – Japonia zapowiedziała rozmieszczenie na wyspie Yonaguni (nieopodal Tajwanu) rakiet średniego zasięgu. Decyzja ta została ostro skrytykowana przez Chiny.

26 listopada – W Gwinei Bissau po trzech dniach od wyborów prezydenckich doszło do wojskowego zamachu stanu. Aresztowano urzędującego prezydenta (i kandydata w wyborach) Umaro Sissoco Embaló, który następnego dnia

został zwolniony z aresztu i udał się do Senegalu. Władzę przejęła junta, a obowiązki tymczasowej głowy państwa objął gen. Horta Inta-A Na Man (wcześniej stronnik Embaló). Część analityków i opozycja (w tym m.in. Fernando Dias, który uzyskał najwięcej głosów w wyborach) wskazywały, że wiele okoliczności przeprowadzenia puczu mogłoby sugerować jego sztuczny charakter.

30 listopada – Odbyły się wybory prezydenckie w Hondurasie. Wygrał je nacjonalistyczny polityk Nasry Asfura, były burmistrz Tegucigalpy popierany m.in. przez Donalda Trumpa. Jego Partia Narodowa zdobyła zaś najwięcej mandatów w Kongresie Narodowym w przeprowadzonym równolegle głosowaniu.

30 listopada – W wyborach parlamentarnych w Kirgistanie najwięcej mandatów zdobyli kandydaci popierający prezydenta Sadyra Dżaparowa. Władze ograniczyły możliwości udziału kandydatom opozycji, co stanowiło kolejny przejaw autorytarnego zwrotu państwa.

2 grudnia – Początek ofensywy wojsk Południowej Rady Tymczasowej (STC) w jemeńskim rejonie Hadramaut. Ugrupowanie to, wspierane przez Zjednoczone Emiraty Arabskie, w ciągu kilkunastu dni przejęło kontrolę nad znaczną częścią tego roponośnego obszaru. Ważny kontekst stanowiły ponadto trwające dzięki dobrym usługom Arabii Saudyjskiej rozmowy pokojowe między jemeńskim rządem a ruchem Huti.

14 grudnia – W trakcie uroczystości chanukowych na plaży w Sydney doszło do ataku terrorystycznego. W strzelaninie zginęło 16 osób, a 40 odniosło rany.

14 grudnia – José Antonio Kast, reprezentujący nacjonalistyczną prawicę, wygrał wybory na prezydenta Chile. W przeprowadzonych równocześnie z pierwszą turą głosowania prezydenckiego wyborach do Izby Deputowanych i Senatu najwięcej mandatów uzyskał blok lewicowy. Głosowanie po raz pierwszy miało charakter przymusowy.

18 grudnia – Intensyfikacja masowych protestów społecznych w Bangladeszu. Stanowiła ona następstwo zabójstwa jednego z liderów protestów studenckich, Osmana Hadiego, w kontekście wyznaczonych na luty 2026 r. wyborów parlamentarnych. Protesty, podszyte także nastrojami antyindyjskimi, doprowadziły do ataków na siedziby mediów (spalono m.in. redakcje dwóch największych w kraju dzienników), biura partii politycznych i prywatne domy ważnych polityków czy indyjskie placówki dyplomatyczne.

28 grudnia – Rządzący od 2021 r. przywódca junty wojskowej Mamady Doumbouya został ogłoszony zwycięzcą wyborów prezydenckich w Gwinei.

28 grudnia – Początek antyrządowych protestów w Iranie, spowodowanych trudną sytuacją gospodarczą. Pierwsze dni niepokojów przyniosły śmierć co najmniej 37 demonstrantów.

Sprawy globalne i ponadregionalne

6 stycznia – Indonezja dołączyła do BRICS ze statusem państwa członkowskiego.

10 stycznia – CNN poinformowała, że powiązani z Chinami hakerzy uzyskali dostęp do systemu Komitetu ds. Inwestycji Zagranicznych USA.

10 stycznia – Unijny serwis klimatyczny Copernicus podał, że 2024 r. był najgorętszym rokiem w historii pod względem rocznej średniej temperatur – pierwszym od początku pomiarów, gdy jej wzrost przekroczył próg 1,5 stopnia Celsjusza wobec poziomu przedindustrialnego.

17 stycznia – Rosja i Iran podpisały w Moskwie traktat o kompleksowym strategicznym partnerstwie. Zawarty na 20 lat układ dotyczy w szczególności współpracy wojskowej (m.in. w wymiarze szkoleniowym i technologicznym), choć w przeciwieństwie do porozumienia zawartego przez Rosję w 2024 r. z KRLD nie zawiera klauzuli sojuszniczej.

17 stycznia – Sąd Najwyższy USA utrzymał w mocy ustawę nakazującą chińskiej firmie ByteDance odsprzedaż aplikacji społecznościowej TikTok jako funkcjonującej na amerykańskim rynku, choć kontrolowanej przez nieprzyjazny zagraniczny podmiot. Ostatecznie do sprzedaży w 2025 r. nie doszło (prezydent Trump kilkakrotnie przedłużał przewidziany na to termin), ale pod koniec roku TikTok poinformował o zamiarach zbycia udziałów przez ByteDance i utworzenia spółki *joint venture* z amerykańskimi inwestorami.

20–24 stycznia – Odbyło się Światowe Forum Ekonomiczne w Davos. Głównym tematem rozmów były podstawowe zasady zaufania we współpracy międzynarodowej, a znaczna część paneli dotyczyła różnych aspektów rozwoju gospodarczego i technologicznego. Jedynym przywódcą państwa G7 uczestniczącym w forum był kanclerz Olaf Scholz. USA reprezentowali członkowie administracji Joego Bidena, choć głos zdalnie zabrał także Donald Trump. Udział wzięli też m.in. przewodnicząca KE Ursula von der Leyen, prezydent Wołodymyr Zełenski czy delegacja nowych władz Syrii.

23 stycznia – Prezydent RPA Cyril Ramaphosa podpisał ustawę umożliwiającą władzom w praktyce przejmowanie ziemi bez obowiązku kompensacji wobec właścicieli, co ma związek z dysproporcją gruntów pozostających własnością białych (ok. 75%, podczas gdy stanowią oni 8% populacji kraju) w stosunku do ludności czarnoskórej. W odpowiedzi 7 lutego prezydent Trump wydał rozporządzenie wstrzymujące pomoc rozwojową dla RPA i wprowadzające program wsparcia dla afrykańskich emigrantów.

24 stycznia – Stany Zjednoczone zawiesiły na 90 dni finansowanie pomocy zagranicznej. Od wielu lat były one największym w skali świata dawcą pomocy rozwojowej. 29 grudnia Departament Stanu poinformował z kolei o zamiarze

przeznaczenia w 2026 r. na ten cel 2 mld USD. Władze USA ustaliły jednak z Biurem NZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (OCHA) nowy mechanizm finansowania, na podstawie którego m.in. środki te nie mogą trafić do Gazy, Afganistanu i Jemenu.

1 lutego – Prezydent Donald Trump podpisał rozporządzenie wykonawcze nakładające cła na import towarów z Kanady i Meksyku (w wysokości 25% i 10% na zakup kanadyjskich surowców energetycznych) oraz Chin (10%). Był to początek kampanii określanej mianem „wojny celnej”, obejmującej wielokrotne nakładanie przez USA ceł na różne państwa (przede wszystkim Chiny, ale także na sojuszników, w tym UE, choć przedmiotem restrykcji ani razu nie była np. Rosja) i wycofywanie się z nich w obliczu środków odwetowych bądź dwustronne porozumienia zawierające niższe od pierwotnie zastosowanych stawki celne. Jej doniosły akt nastąpił 2 kwietnia (nazwanym przez Trumpa z tego powodu „dniem wyzwolenia”), gdy na głośnej konferencji prasowej ogłosił on podpisanie rozporządzenia wykonawczego nakładającego „cła odwetowe” na niemal wszystkie państwa świata oprócz Kanady i Meksyku (obłożonych osobnymi stawkami), ale też Białorusi, Kuby, KRLD i Rosji. Działania te często negatywnie odbijały się na wskaźnikach makroekonomicznych amerykańskiej gospodarki. 29 maja amerykański Trybunał ds. Handlu Międzynarodowego uznał, że większość decyzji dotyczących ceł stanowiła przekroczenie uprawnień, stwierdzając jednocześnie, że takie kompetencje przysługują prezydentowi jedynie w sytuacji stanu wyjątkowego, jednak tuż po tym federalny sąd apelacyjny utrzymał cła w mocy.

4 lutego – Donald Trump podpisał serię rozporządzeń wykonawczych dotyczących m.in. wystąpienia z Rady Praw Człowieka ONZ, zakończenia wsparcia dla Agencji NZ ds. Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA) oraz zwiększenia zakresu sankcji wobec Iranu. Dwa dni później, podczas wizyty premiera Izraela Benjamina Netanjahu w Waszyngtonie, podpisał decyzję o nałożeniu sankcji na Międzynarodowy Trybunał Karny (jego personel oraz osoby wspierające działania wymierzone w USA i sprzymierzone z nimi państwa, w tym Izrael).

10-11 lutego – W Paryżu odbył się Szczyt Działania w zakresie Sztucznej Inteligencji (AI) z udziałem przywódców kilkudziesięciu państw oraz przedstawicieli sektora IT i społeczeństwa obywatelskiego. Uczestnicy (oprócz USA i Wielkiej Brytanii, które nie podpisały dokumentu), w tym m.in. państwa UE, Chiny i Indie, przyjęły deklarację końcową, stanowiącą zbiór zasad postępowania wobec rozwoju AI. Stany Zjednoczone w trakcie szczytu reprezentował wiceprezydent J.D. Vance, który nawoływał do ograniczenia prób regulacji tej technologii.

14-16 lutego – Odbyła się Monachijska Konferencja Bezpieczeństwa. Wydarzenie, w którym uczestniczyli przywódcy bądź wysocy przedstawiciele

wielu państw i organizacji międzynarodowych, dotyczyło przede wszystkim wojny w Ukrainie oraz relacji transatlantycznych. Szczególne znaczenie nadawał mu fakt uczestnictwa wielu przedstawicieli nowej administracji USA. Dość głośnym echem odbiło się wystąpienie wiceprezydenta J.D. Vance'a, ostro krytykujące Europę z pozycji nacjonalistyczno-konserwatywnych. W trakcie konferencji podjęto również wstępne rozmowy dotyczące negocjacji pokojowych w związku z wojną w Ukrainie (mimo nieobecności delegacji Rosji).

24 lutego – ZO ONZ przyjęło rezolucję potępiającą inwazję Rosji na Ukrainę, wzywającą do poszanowania jej niepodległości i integralności terytorialnej oraz zawarcia sprawiedliwego porozumienia pokojowego. Przeciwnie, oprócz m.in. Rosji, Białorusi i KRLD, głosowały Stany Zjednoczone, Izrael i Węgry. Wcześniej RB ONZ przyjęła amerykański projekt rezolucji na ten temat, niesugerujący dokonania przez Rosję aktu agresji.

4 marca – Zarejestrowana w Hongkongu i powiązana z rządem Chin spółka CK Hutchinson sprzedawała udziały w 45 terminalach kontenerowych amerykańskiemu funduszowi BlackRock oraz spółce zależnej włoskiego giganta MSC. Częścią transakcji był m.in. dostęp do dwóch terminali w rejonie Kanału Panamskiego. Władze ChRL ostro tę decyzję skrytykowały.

15 marca – Prezydent Trump poinformował o zintensyfikowaniu ataków Sił Zbrojnych USA na pozycje Huti w Jemenie. Miało w nich zginąć kilkadziesiąt osób. Następnego dnia bojówki te za pomocą rakiet i dronów zaatakowały amerykański lotniskowiec USS Harry S. Truman, który jednak nie ucierpiał. 24 marca *The Atlantic* ujawnił treść konwersacji na jednym z komunikatorów, w której czołowi przedstawiciele administracji USA (w tym wiceprezydent i sekretarz obrony), a także redaktor naczelny tego czasopisma (omyłkowo uzyskał do niej dostęp) na bieżąco omawiali plany i przebieg nalotów. 1 maja w związku z tą sprawą z funkcji doradcy ds. bezpieczeństwa narodowego odwołany został Mike Waltz (objął stanowisko ambasadora USA przy ONZ).

21 kwietnia – Zmarł papież Franciszek. 8 maja Kolegium Kardynałów na nową głowę Kościoła katolickiego wybrało amerykańskiego kardynała Roberta Prevosta, który przyjął imię Leon XIV.

21 kwietnia – Z funkcji przewodniczącego Światowego Forum Ekonomicznego, organizatora corocznej konferencji w Davos, zrezygnował jego założyciel, Klaus Schwab.

30 maja – Z inicjatywy Chin ustanowiona została Międzynarodowa Organizacja Mediacji (IOMed), mająca z założenia stanowić forum rozmów między państwami na rzecz rozwiązywania sporów. W październiku działalność zainaugurowała jej siedziba w Wan Chai w Hongkongu. Do końca 2025 r. stosowną konwencję podpisało 38 państw (w większości tzw. Globalnego

Południa, ale także np. Białoruś i Serbia). Inicjatywa oceniana bywa jako konkurencyjna wobec Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Stałego Trybunału Arbitrażowego.

2 czerwca – Stany Zjednoczone poinformowały o planach znaczącej redukcji wojsk stacjonujących w Syrii. Zapowiedziano, że utrzymana zostanie obecność w jednej bazie zamiast dotychczasowych ośmiu. Pod koniec roku w tym kraju znajdowało się mniej niż tysiąc żołnierzy, głównie w celu zwalczania tzw. Państwa Islamskiego.

16–17 czerwca – W kanadyjskim Kananaskis odbył się szczyt G7. Tematykę zdominowała wojna Izraela z Iranem, a prezydent Trump przedwcześnie go opuścił z uwagi na eskalację działań zbrojnych między tymi państwami.

6–7 lipca – W Rio de Janeiro odbył się szczyt grupy BRICS w poszerzonym składzie. Pośród uczestniczących przywódców zabrakło prezydentów Rosji, Chin, Egiptu i Iranu. Pewien rozdzźwięk między uczestnikami wzbudziły kwestie konfliktów na Bliskim Wschodzie (choć w deklaracji końcowej potępiono ataki Izraela i USA na Iran) oraz reformy RB ONZ. Krytyce poddano politykę celną USA pod rządami Donalda Trumpa.

22 lipca – Władze Stanów Zjednoczonych poinformowały o wycofaniu się z prac Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Edukacji, Nauki i Kultury (UNESCO). Zarzucono jej wspieranie lewicowej agendy („kultury woke”, jak to określono), Chin oraz Palestyny kosztem USA i ich sojuszników. Decyzję taką podjęto po raz drugi w historii – wcześniej USA pozostawały poza UNESCO w latach 1984–2003.

24 lipca – W Pekinie odbył się szczyt Unia Europejska–Chiny. Dotyczył on w dużej mierze ograniczeń w handlu wzajemnym, w tym cel na chińskie samochody elektryczne w UE oraz barier importowych w zakresie tzw. surowców krytycznych z Chin. Rozmowy nie przyniosły jednak żadnych dalej idących ustaleń.

31 lipca – USA nałożyły sankcje personalne (w ramach tzw. Magnitsky Act) na sędziego brazylijskiego Sądu Najwyższego, Alexandre de Moraes. Decyzja miała związek z postępowaniami prowadzonymi przeciwko byłemu prezydentowi Jairowi Bolsonaro w sprawie wydarzeń z 8 stycznia 2023 r., gdy jego zwolennicy próbowali siłą zablokować inaugurację prezydentury Luiza Inácio Luli da Silvy, oraz przeciwko platformie X (poskutkowało ono zablokowaniem możliwości korzystania z niej na terytorium tego państwa). Kilka dni później Sąd Najwyższy Brazylii zdecydował o umieszczeniu Bolsonaro w areszcie domowym w związku z trwającym postępowaniem. 11 września z kolei skazał go na 27 lat i 3 miesiące więzienia za przygotowywanie zamachu stanu. Orzeczenie zostało ostro skrytykowane przez USA. 22 listopada Bolsonaro rozpoczął odbywanie kary.

28 sierpnia – Francja, Niemcy i Wielka Brytania notyfikowały poważny przypadek łamania przez Iran postanowień JCPOA, uruchamiając tym samym zawartą w nim procedurę *snapback*, a więc ponowne wprowadzenie zniesionych na jego podstawie sankcji RB ONZ. Na forum Rady odrzucony został rosyjsko-chiński projekt rezolucji opóźniającej tę decyzję o pół roku, w efekcie czego 28 września restrykcje ponownie zyskały moc obowiązującą. Nałożone i zniesione przed 2015 r. sankcje wobec Iranu przywróciła także Unia Europejska.

31 sierpnia – 1 września – W Tianjinie odbył się szczyt Szanghajszej Organizacji Współpracy. Do ustaleń ze spotkań z udziałem przywódców m.in. Chin, Rosji, Indii i KRLD należały powołanie do życia banku rozwoju pod egidą organizacji oraz platformy współpracy w sektorze energetycznym. W deklaracji końcowej znalazły się postulaty przebudowy globalnego ładu, wymierzone głównie w USA i Zachód. 3 września przywódcy i wysocy przedstawiciele 25 państw (w tym m.in. premier Fico oraz delegaci z Bułgarii i Węgier) wzięli udział w uroczystościach z okazji zakończenia II wojny światowej.

1 września – Początek ostrzału przez USA statków przemierzających Morze Karaibskie, podejrzewanych o udział w procederze przemytu narkotyków. Zasięg misji rozszerzono później na wschodni obszar Oceanu Spokojnego. Jeszcze w sierpniu w rejonie Karaibów rozmieszczono jednostki Marynarki Wojennej USA, który to kontyngent zwiększono w listopadzie (m.in. o lotniskowiec USS Gerald R. Ford). Działania Amerykanów, w wyniku których do końca roku zginąć miało ponad 100 osób, wzbudziły niemałe kontrowersje z uwagi na podejrzenie popełnienia zbrodni wojennych (przede wszystkim dobijania rozbitków). Kampanii towarzyszyła ponadto presja na władze Wenezueli, którym zarzucano współpracę z kartelami narkotykowymi, obejmująca m.in. groźby interwencji zbrojnej. Według informacji CNN w drugiej połowie grudnia CIA miała przeprowadzić atak dronami na jeden z wenezuelskich portów.

23 września – Rozpoczęto obrady jubileuszowej sesji ZO ONZ. Jednym z kluczowych tematów była kwestia państwowości Palestyny. W dniach poprzedzających sesję jej uznanie zadeklarowały m.in.: Francja, Kanada, Australia, Wielka Brytania, Belgia i Portugalia.

9 października – Chiny poinformowały o rozszerzeniu ograniczeń eksportowych dotyczących sprzedaży metali ziem rzadkich w postaci konieczności ubiegania się o stosowne licencje. Do zwracania się o zgodę chińskich władz zobligowano także zagranicznych odbiorców tych minerałów, wykorzystujących je do produkcji sprzedawanego dalej towaru. Zapowiedziano odmowy ich sprzedaży użytkownikom wykorzystującym je w produkcji obronnej oraz spółkom niepożądanym. Specjalne ograniczenia dotknęły produkcję mikrochipów. Restrykcje interpretowano jako kolejny etap wojny handlowej

między Chinami i USA. 7 listopada, w efekcie ustaleń ze stroną amerykańską, Pekin zawiesił na rok wprowadzenie tych ograniczeń.

9 października – Stany Zjednoczone dokonały zakupu argentyńskich pesos i uruchomienia linii swapu o wartości 20 mld USD w obliczu kryzysu gospodarczego w Argentynie. Interwencję podjęto niedługo przed argentyńskimi wyborami parlamentarnymi.

10 października – Liderka wenezuelskiej opozycji, której uniemożliwiono start w wyborach prezydenckich w 2024 r. i którą skłoniono do opuszczenia kraju, María Corina Machado, otrzymała Pokojową Nagrodę Nobla.

30 października – Przy okazji spotkania Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) w Pusanie odbył się dwustronny szczyt amerykańsko-chiński z udziałem Donalda Trumpa oraz Xi Jinpinga. USA zgodziły się na obniżenie o 10 punktów procentowych nałożonych na ChRL ceł (z 57 do 47%) w zamian za wsparcie w zwalczaniu przemytu fentanylu. Chiny miały zaś zawiesić wprowadzone niedługo wcześniej ograniczenia obrotu importowanymi z nich metalami ziem rzadkich. Rozmowy dotyczyły także m.in. handlu mikrochipami oraz funkcjonowania serwisu TikTok na amerykańskim rynku.

10–21 listopada – W brazylijskim Belém odbył się COP30. W deklaracji końcowej wspomniano o potrojeniu środków na dostosowanie do zmian klimatu przed 2035 r. (jednak bez szczegółów co do finansowania), ustanowieniu politycznego Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, a także przyjęciu 59 wskaźników monitorujących postępy adaptacji. W konferencji nie wziął udziału żaden przedstawiciel USA. Jej efekty oceniono jako mało obiecujące – nie podjęto m.in. dalszych ustaleń co do ograniczenia użycia paliw kopalnych.

18 listopada – Podczas wizyty księcia Mohammada bin Salmana w Waszyngtonie Donald Trump przyznał Arabii Saudyjskiej status *major non-NATO ally*. Przy tej okazji Rijad zobowiązał się zwiększyć inwestycje w USA do poziomu biliona dolarów. Nawiązano ponadto współpracę na rzecz rozwijania cywilnej energetyki atomowej w Arabii Saudyjskiej.

22–23 listopada – W Johannesburgu odbył się szczyt G20 (pierwszy przeprowadzony w Afryce). Rozmowy zbojkotowała delegacja USA. Dotyczyły one początkowo problemów państw tzw. Globalnego Południa (w tym m.in. bezpieczeństwa żywnościowego, kryzysu zadłużeniowego, zmian klimatu czy nierówności społecznych), choć z czasem więcej uwagi poświęcono kwestii pokoju w Ukrainie w związku z amerykańskim planem.

19 grudnia – USA przeprowadziły operację „Hawkeye Strike”, będącą zmasowanym ostrzałem ok. 70 pozycji tzw. Państwa Islamskiego na terytorium Syrii. Stanowiła ona odpowiedź na atak tej organizacji terrorystycznej z 13 grudnia wymierzony w stacjonujących pod Palmirą amerykańskich żołnierzy, który

kosztował życie trzech osób. 25 grudnia Stany Zjednoczone we współpracy z władzami Nigerii przeprowadziły także ostrzał pozycji lokalnej odnogi Państwa Islamskiej (Państwo Islamskiej Prowincji Sahelu – ISSP) na północnym zachodzie kraju, w prowincji Sokoto.

26 grudnia – Izrael jako pierwsze państwo świata uznał niepodległość Somalilandu. Stanowisko potępiające tę decyzję wydała Organizacja Współpracy Islamskiej.